

GAZETA

ANTIREVIZIONISTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ARAD, STR. NICU FILIPESCU 30.

ORGAN DE DOCUMENTARE
APARE SĂPTĂMÂNAL

REDACTOR ȘI EDITOR
ISAIA TOLAN

resă românească
cu spirit maghiar

ședința secretă despre care vor-
in coloanele alăturate a comi-
centra lal partidului maghiar,
la Cluj săptămăna trecută,
iscutat cu toată seriozitatea —
destăinuie prin „Aradi Közlöny”
Hegedüs Nándor dela O-
fost deputat al acestui partid
chestiune care tot după spusa
Hegedüs preocupă de multă
partidul de instigații al d-lui
Bethlen: informarea pub-
romănesc despre chestiunile
are printr'un ziar românesc cu
maghiar.

motiv — ni-o spune d. He-
— necesitatea acestei publicații
dul greșit și tendențios in ca-
rezintate opiniei publice prin
românească chestiunile cari
minoritatea maghiară. Ziarul
romănesc cu spirit maghiar al par-
conților va avea deci să in-
alifel decât presa noastră
publică românească. De vre-
presă noastră e greșită și ten-
să, „Ziarul românesc” cu spirit

ar al domnilor conți ne va da
despre chestiunile maghiare știri,
și teorii obiective, corecte, in-
te. Așa cum bunăoară a scris
tutură cu arestarea din săptă-
trecută a teroristului Gradicek
reul partidului maghiar „Keleti
az, spunând că presa românească
ază, și anume 'n contra mi-
liti ungurești din Ardeal, când
este despre Jankapuszta, sau
atuu ia la cunoștință faptul
care singur „Keleti Ujság” a
în lumea întreagă, că trimișii
ai ziarelor franceze au con-
despre tabăra dela Janka-
că e de domeniul fanteziei.
asemenea și poate că cu și
interesante lucruri vrea să ne
partidul maghiar pe calea
nă a obiectivității. Să recu-
m deci că inițiativa publicării
ui românesc cu spirit maghiar
arte necesară. Atăta mai lip-

u toate acestea să nu zefle-
nici să ne nu supărăm.
adul maghiar pune o chesti-
atât mai interesantă, cu cât
ia nu s'a gândit încă să dea
lăfii ungurești lăsată la dis-
tuturor instigațiilor iredentiste,
tă din care să afle obiectiv și
le cari privesc țara româneas-
pe cele cari privesc stările și
inrile din țara revizionistilor.

estăți interesantă această pre-
a partidului maghiar, fiind-
i foarte-adevărat că îi fac
lui conților mult sânge rău
ziare românești, în schimb o
parte din presa românească
ie ceva potrivit acestui par-
e organizațiilor minoritare
ge pentru nimic pe lume. Exi-
presă românească — într'o
presă românească — un ce-
vorabil acestor centrifugi, o
otată de deplasată față de
lincăt numai mira ne putem
idului maghiar îi mai tre-
presă românească scrisă de
in redacția căreia să se
tească biata limbă românească
să n'ar fi batjocorită de-ajuns
să se crească cozi de topor
romănesc, — parcă n'ar fi
stule câte sunt.

Ce e 'n stare să pună la cale partidul maghiar

In numărul trecut al „Gazetei
Antirevizioniste” am reprodus in
rezumat un articol al prim-dele-
gatului maghiar dela Liga Nați-
unilor Tiberiu Eckhardt, in care
se justifica omorirea lui Barthou
prin tratamentul „sălbatic” ce s'ar
aplica ungurilor in România dela
vizita de astă vară a regretatului
Barthou încoace, și se spunea in
încheiere că Ungaria face un
mare serviciu păcii generale cu
pările ce le înaintează la Geneva,
fiindcă dacă n'ar putea ungurii
din Ardeal să se plângă Ligii
Națiunilor, NU LI-AR RĂM-
NEA ALTA DECĂT MARSILIA,
ADECĂ ATENTATELE, ȘI AR
DEVENI ARDEALUL O MA-
CEDONIE.

Rețineți bine raționarea aceasta
scandaloasă, fiindcă n'a fost pusă
de d. Eckhardt pe hârtie ca să
se uite, ci ca să facă școală.

Și a și făcut!
In semioficiosul „Budapesti Hir-
lap” din 21 crt. s'a publicat pe
aproape toată pagina întâia o co-
respondență datată „din Ardeal”,
sub semnătura pseudonimă „De-
pemurăș”, plină de grozăvii des-
pre tratamentul minorității un-
gurești dela noi, și terminată cu
cuvintele: „Nu-i imposibil ca in
provinciile alipite (alipite la România,
nr. tr.) să ne pomenim cu câte-o
Macedonie”.

Partea gravă a acestui scan-
dalos articol nu e că d. Eck-
hardt — al cărui articol a apă-
rut într'un ziar ce n'are acces
la noi! — a făcut școală la un
scrib din Ardeal care ține să
alimenteze paginile semioficio-
sului dela Budapesta.

Partea gravă este că avem
de-a face cu un articol care-i
emanat dela partidul maghiar,
sau e scris chiar de cei dela
partidul maghiar. Pentru că: In-
tăi, întâlnim acum întâia oară
semnătura și stilul acesta in
„Budapesti Hirrap”. Al doilea:
Correspondența semioficiosului
nu e scrisă cursiv, nu trădează
o rutină gazetărească. Al tre-
ilea: Se ocupă de ședința secretă
din săptămăna trecută a comi-
tetului central al partidului
maghiar, și de absurdități ce
s'au spus acolo pentru legiti-
marea unor demersuri cari s'a
cerut să fie făcute de partidul
maghiar la Liga Națiunilor.

Sunt trei indicii prea sufici-
ente, ca să putem deduce unde
trebuie căutați instigatorii cari
umblă la școala de îndemnuri
teroriste a d-lui Eckhardt.

Semnalam faptul, și ținem să
atragem in chipul cel mai serios
atenția asupra lui, pentru că de-
notă un început foarte periculos,
care nici nu-i singular, căci am
avut și săptămăna trecută prilejul
să arătăm ciudatele legături nouă,
mai provocatoare decât cele de
până aci, dintre partidul maghiar
dela noi și dintre iredenta ma-
ghiară.

*Correspondența din „Buda-
pesti Hirrap” arată că s'a dis-
cutat la comitetul central al
partidului maghiar pe-un ton
„excepțional de cătrănit”; că
„oratorii au cerut cu ultima
energie să fie duse în sfârșit
la Liga Națiunilor toate do-
leanțele”, și că s'au înșirat
între altele următoarele dole-
anțe: concedierile de slujbași
cari au căzut la examenul
din limba română, apoi „doud
noi forme de omorire a unguri-
lor”: crearea unei „zone medi-
cale”, prin plățirea cu 2000
de lei în plus a medicilor ro-
mâni cari merg în zonele mi-
noritare, unde roșul li-e ca
să împușinese pe minoritari
prin avorturi (sic! — n. n.), și
omorirea soldaților minoritari
prin trimiterea lor la lucru
extenuant în ținuturi pericu-
loase, goi, nemăncați, neîra-
tați în contra bolilor.*

*Repetăm:
Correspondentul ocazional
al lui „Budapesti Hirrap”
declară expres că reproduce
plângeri ce s'au rostit la
comitetul central al partidu-
lui maghiar, plângeri cari
s'a cerut să fie înaintate la
Geneva.*

*Cităm:
„Dar au venit pe ordinea
de zi (a ședinței) și doud
forme noi de omorire a
maghiarilor”. Și urmează
pe-o întreagă coloană de
gazetă blestematele invenții
ce le-am reprodus mai sus.*

Iată de ce-i in stare partidul
maghiar — același despre care am
arătat in numărul nostru trecut
că s'a făcut complice cu atenta-
torii dela Marsilia, protestând că
se dau in presa noastră in vileag
dovezi despre Jankapuszta, și că
s'a făcut complice cu Ungaria
punând congresul așa-zis intermi-
nitar să hotărască înființarea
unei comisii de anchetă a trata-
mentului minoritar din România,
pe care o ceruse cu câteva zile
mai 'nainte Ligii Națiunilor d.

Eckhardt, dar in urma protestu-
lui delegaților Miciei Înțelegeri n'o
obținuse.

Să luăm deci bine aminte la
cele ce le pune la cale partidul
incendiarilor dela Cluj.

Iar de încheiere, să revenim la be-
stiala invenție cu medicii români
trimiși pe capul săcuiențelor ca să
le sterilizeze, și să atragem aten-
ția asupra demascării ce-o facem in
altă parte a „Gazetei Antirevizio-
niste”: asupra fabricii de „FIRE
DE AUR”, înființată la Buda-
pesta anume pentru România, anu-
me pentru sterilizarea românelor.
Budapesta pune deci la cale steri-
lizarea neamului românesc — și are
de ce, fiindcă într'o carte apărută
in Ungaria anul acesta, „Duna-
völgyi kérdőjel” a lui Elekes, se
arată că peste-o sută de ani popu-
lația României va fi de trei ori și
jumătate cât astăzi, pe câtă vreme
a Ungariei numai de două ori și
jumătate — și tot ea, prin oamenii
partidului maghiar, cutează să nă-
scocească și s'acuze că România
omoară pe unguri prin procedee
cari îi aparțin Ungariei.

E totuși prea-prea!

Să ne aducem aminte

De sub teacurile tipografiei Diece-
zane din Arad a apărut ieri o broșură
de mare însemnătate: „REVOLUȚIA
LUI HOREA. CLOȘCA ȘI CRIȘAN”,
extras dintr'o lucrare inedită mai mare:
„Din trecutul Aradului”, a d-lui insp.
școlar IOSIF MOLDOVAN, fostul pre-
ședinte al Reuniunii învățătorilor arădani
din timpul ungurilor.

Remarcăm din cartea d-lui Moldovan,
precăt ne 'ngăduie in ultimul moment
spațiul, că ieri, 24 Nov. s'au implinit
150 de ani de când au fost condamnați
la moarte și executați la Arad 42 de
primari și fruntași ai satelor arădane,
pentru că au participat la răscoala mo-
tească.

Să le ținem minte numele: Ioan Manu
din Ilteu, Ioan Iancu din Temeșșeti, Geo-
rge Brăniștean din Săvârșin, Ioan Vancu
din Hălăliș, George Despot din Bătuța,
Ioan Halălișan din Giulița, Ioan Medrea
din Baia, Toma Ursan din Căpruța, Șt.
Muntean din Bărzava, Iancu Selejan din
Conop, Pascu Spătan din Odvoș; apoi
fruntași: Ioan Lupenciu, Rusalin Arde-
lean, Ursu Ribița, Tănăsie Alexa, Avram
Arienos, Ioja Crișan, George Popa, Cră-
ciun Păcurar, Toma Budișan, Toader Șan-
dru, George Cirtiu, Ioan Ciroiu, Simeon
Blaj, Ioan Lăpădat, Trifu Grozav, Ioan
Tamaș, Mihail Mincu, George Oacheș,
Ioan Stoian, Anghel Vancu, Petru Cnez,
Anghel Rusu, Crăciun Căprucean, Găvrilă
Abrudan, Grăia Dubășean, Teodor Crișan,
George Berariu, Iancu Hălălișan, Toma
Micula și George Hotărășiu.

Orgolii psihopatologice

de Ion Ioniță Bănățeanu

La începutul lunii Octombrie
s'au intrunit la Boberhaus (Ger-
mania) reprezentanții tineretului
din Albania, Bulgaria, Austria,
România, Iugoslavia, Cehoslovacia,
Ucraina și Ungaria, delegați din
sfera academicienilor, a studenți-
lor, țăranilor, învățătorilor și-a
muncitorilor. Au fost invitați de
„Südosteuropa-Kollege”, instituțiune
nou creată și foarte ingenioasă a
spiritualității germane, care pe
această cale, a unui contact spi-
ritual, încearcă a pătrunde in tai-
na sufletului național al popoa-
relor sudestice din Europa, adică
din raza preocupărilor politice —
de însemnătate covârșitoare — ale
Reichului.

La acest congres, reprezentan-
ții tineretului german sesizând
situația anarhică — atât din punct
de vedere politic, cât și econo-
mic — din bazinul Dunării și
din sud-estul Europei, și-au ex-
presat convingerea, că un aran-
jament definitiv și salvator nu se
poate concepe fără o unitate eco-
nomică și fără o disciplină poli-
tică, care să elimine toate diver-
gențele și toate asperitățile con-
tradictorii ale popoarelor convie-
țuitoare in valea Dunării. Azi,
această unitate nu o poate asi-
gura — au dat ei să înțeleagă —
decăt elementul german, chemat
să propage ideologia nouă a re-
nașterii germane până in cele
mai ascunse cătune ale Balcanului
indepartat.

Cu un cuvânt: tineretul nați-
onal-socialist milita — chiar dacă
nu pe față — pentru imperialismul
german, tatonând dăra vechiului
dicton: „Drang nach Osten”.

Față de această concepție s'au
ridicat delegații maghiari, invocând
rolul istoric al Ungariei milenare
in bazinul Dunării, fiind ea sin-
gură îndreptățită să pretindă aci
dreptul la un imperialism maghiar.
Simțind, însă, intrucâtva, ridicolul
asertiunilor lor, — deoarece un
imperialism cuceritor impune ne-
cesitatea inexorabilă a forței —
iși explicau astfel Nova Hungaria
ce va să vie, că ea se va înfăptui
in momentul in care naționalitățile
din statele succesoare vor adera be-
nevol la refacerea Ungariei-mari,
convingându-se că in Nova Hun-
garia le va merge cu mult mai bine
decăt in țara lor proprie.

Iată cheia multelor svârcoliri
maghiare: a provoca greutăți,
perturbațiuni, neîndestuliri in

Orgoliu psihopatologic

(cont. din pag. 1)

țările limitrofe, prin propagandă subversivă, uneltiri, denigrări, — în speranța vagă că românii din Transilvania, sârbii din Bacica, croații și slovaci, scărbindu-se de greutățile inerente crizei mondiale și unei prefaceri atât de dureroase, — vor reveni la jugul vechei Ungarii, — dând crezământ minciunii grosolane că: „extra Hungariam non est vita“.

Mentalitatea aceasta denotă prin ea însăși starea și azi încă psihopatologică a intelectualilor maghiari, cari consideră și în prezent fostele naționalități ale Ungariei atât da inferioare, încât presupun neghiobia că se va afla om serios, care să prefere robia față de libertate.

Dar această psihoză trece apoi în domeniul ridicolului, când, împotriva imperialismului german, falsifică imperialismul maghiar, conceput — cum am expus mai sus — prin presupusa prostie benevolă a fostelor naționalități.

Parcă românii d. e. au uitat că, până la 1868, nu au fost recunoscuți nici măcar ca cetățeni propriu ziși, „în clasică țară a libertăților“: în Ardeal unde numai maghiarii, săcuii și sașii aveau drepturi constituționale!

Că germanii — bazându-se pe baionetele celor 70 de milioane — visează la imperialism, este lesne de înțeles, dar că 8-9 milioane de maghiari să aibă asemenea veleități, — ni se pare mai mult ca straniu.

Apoi noi, românii liniștim fan-tezia maghiară: nu ne arde nici de imperialismul german, dar și mai puțin de cel maghiar. Ci voim să rămânem stăpânii noștri proprii. Și dacă prin neprevăzutul istoriei am fi puși în postura inevitabilă, ca să alegem dintre aceste două rele, credem a nu greși când afirmăm că balanța ar inclina înspre acea putere, care ni-ar asigura — prin forța brațelor sale, — independența națională și etnică — față de puhoiul slav al Rusiei bolșevizate.

Se anunță frământări în politica internă maghiară

„Magyarság“ din 17 crt. arată că între fostul prim-ministru Bethlen și între primul ministru Gömbös e pe cale să izbucnească un grav conflict din pricina reformei electorale planuite de guvernul Gömbös. Precum se știe, se intenționează prezentarea unei reforme electorale atât de reacționare, încât guvernul s'a sfiit să o arate ca a sa, ci l-a găsit pe Tiberiu Eckhardt, președintele așa-zisilor agrarieni, ca să și-o însușească cu prețul trimiterii sale ca prim-delegat al Ungariei la Liga Națiunilor. Din pricina aceasta a izbucnit întâi un conflict grav în partidul agrarienilor, urmat de o scizune. Acum izbucnește un conflict la guvernament. După „Magyarság“, contele Bethlen e secundat de 80 de parlamentari din partidul d-lui Gömbös, care fusese partidul lui.

După jubileul regentului Horthy

Din „Magyarság“ dela 17. XI. crt.:

Consiliul comunal al Budapestei a dăruit de ziua aniversării a 15-a a intrării regentului Horthy în Budapesta, 100 de locuri de casă de câte 140-150 de stânjini pătrați, la o sută de membri ai organizației „vitejilor“.

Führerul Hitler a trimis regentului Horthy o telegramă — a putut fi citită și în presa noastră — în care îl salută de ziua în care a intrat ca „eliberator“ în Budapesta.

Dacă spunea acest lucru un ungur, treacă-meargă. D. Hitler ar trebui însă să știe și ceea ce ungurii se fac că uită: că Budapesta n'a fost eliberată de regentul Horthy, ci numai i-a fost cedată de români, și că românii au fost aceia cari au desrobit-o de sub bolșevici.

„Budapesti Hirlap“ închină în numărul din 17 Nov. un articol regentului Horthy, pornind dela vorba generalului von Seekt: că-i fericită țara care are în frunte un om politic care-i și militar în aceeași persoană. Semioficiosul guvernului trece în revistă pe capii de popoare cari intră în această categorie: Alexandru Machedon, Hanibal, Iuliu Caesar, Napoleon, și după ce le găsește tuturor defecte, își instrună cea mai laudativă coardă la adresa regentului Horthy.

Să reținem însă altceva din acest articol: pasajul în care se arată că după războiul mondial numai trei țări au avut norocul să aibă capi așa cum îi cere von

Seekt: Germania, pe Hindenburg, Ungaria pe Horthy, Polonia pe Pilsudsky, și că „tuturor sunt muncitorii de sacrificiu ai păcii batjocorite prin tratatele de pace“.

Cum o fi devenind asta, n'o putem înțelege. A batjocorit oare pacea tratatul de pace prin care a luat ființă Polonia? Ce caută mareșalul Pilsudsky alături de Horthy și Hindenburg?

În același articol adineauri pomenit al semioficiosului maghiar mai este o vorbă, și anume:

N'aveau oare ungurii altă soartă decât cea de astăzi, dacă regentul lor penultim, Kossuth, nu era numai ceea ce a fost: om politic, ci — ca și Horthy — și militar născut, în aceeași persoană?

Părerea noastră umilă este că soartea ungurilor n'ar fi fost alta. Pentru că vestitul lor Kossuth, ca să fi putut să fi fost în aceeași persoană și om politic și militar născut, ar mai fi trebuit să fie nu numai militar ci și om politic, căci n'a fost nici una nici alta. Ori vrea să zică „Budapesti Hirlap“ că a fost om politic cineva care s'a gândit să legifereze egală îndreptățire a nemaghiarilor numai când au început să zboare ghiulelele rusești pe deasupra parlamentului, și când, imediat după anunțarea proiectului de lege, președintele s'a grăbit să nchidă parlamentul? (Vezi capitolul „despre parlamentul dela Seghedin în Istoria răscoalei koșutiste a lui Gracza). Care-i oare deosebirea dintre acest mare om politic și dintre fratele său Apponyi, care hotărâ în toiul războiului zona culturală? Nu se ajungea dela un asemenea Kossuth tot la Apponyi și la Trianon?

Dela Budapesta la Budapesta . . .

Ziarele budapestane au publicat săptămâna trecută articole și reportaje de alarmă, redactate toate în același fel, deci în același birou de propagandă, despre atrocități sârbești în contra ungurilor, despre expulzări în masă de unguri din Iugoslavia, despre silirea presei maghiare din Iugoslavia ca să amestece Ungaria în atentatul dela Marsilia, etc., etc.

Dela Budapesta — ca de obicei — grozăviile acestea au ajuns în presa din străinătate.

De-acolo apoi au făcut calea întoarsă spre Budapesta, și au apărut din nou în presa maghiară — în ziua de 17 Nov. — ca știri

ale presei engleze, germane, etc. Jocul acesta grotesc a fost demascat de semioficiosul guvernului „Budapesti Hirlap“, care n'are loc să fi avut prudența celorlalte ziare, a menționat că telegramele cu pricina sunt dela corespondenții din Budapesta.

În pagina închinată de „Budapesti Hirlap“ „atrocităților“ sârbești, e intercalată și o știre — dată ca reproducere după ziarul „Dimineața“ — despre „barbariile“ raziei din România. Telegrama aceasta a apărut și în celelalte ziare din 17. Nov., și anume cu același text.

Mărunte și felurite

La Viena, precum au anunțat ziarele ungurești și austriece din săptămâna trecută, a avut loc o întâlnire a foștilor reporteri depe fronturi al marelui stat major austro-ungar. În afară de foștii reporteri de război austriece și maghiari, au luat parte și foștii ziariști de război elvețieni și scandinavii.

„Magyarság“ din 17 crt. anunță că se va deschide la primăvară la Pestszentlőrinc o expo-

ziție trianonică — adică iredentistă — organizată de falmoasa Asociație a steagurilor patriei, a lui Urmauczy.

Nu ni se destăinuie, dar o putem da ca sigur, că se vor organiza concomitent expoziții canine, cavaliere, apicole, avicole, sau Dumnezeu știe de carl, drept pretext — ca n'are fiecare an — pentru ca România să dea vizitatorilor dela noi reducere de cale ferată.

Ordinele călugărești din România

Ziarul „Curentul“ anunță apropiata apariție a unei cărți de mare preț a d-lui prof. univ. Onisifor Ghibu, referitoare la ordinele călugărești maghiare din România.

Așteptăm cu toată nerăbdarea cartea d-lui prof. Ghibu, în nădejdea că va duce cu un ceas mai de grabă la soluționarea chestiunii acestor așa-zise ordine călugărești, cari sunt în realitate cele mai prim-djose pepiniere de inslugație antiromânească.

Ciitorii noștri își amintesc că am pus cu toată energia chestiunea acestor ordine călugărești centrifuge — în nrul al 9-lea al „Gazetei Antirevizioniste“ — stăruind asupra necesității mai mult decât imperioase de a se face o distinctă separație între parohii

și între ordinele călugărești, decă de a se lua din mână acestor ordine fără răspundere parohiale pe cari le uzurpă în numele cărora sug bugetului.

Nădăjduim că în urma apariției d-lui prof. Onisifor Ghibu chestiunea aceasta va fi luată de ministerul cultelor în mod aproape cercetare. Pentru că au trecut 16 ani dela desrobirea și deși activitatea ordinelor călugărești maghiare a devenit zădărnice, tot mai alarmantă, nicio autoritate nu s'a sfiit încă de anomaliiile ce sunt găturate cu aceste ordine călugărești, dar nu voiesc să știe de răspundere.

D. Iuliu Maniu despre funcționarii cari nu vreau să învețe românește

Cu prilejul vizitei ce a făcut-o la Timișoara la inaugurarea de Miercuri a bustului lui Vichentie Babeș, d. Iuliu Maniu a declarat următoarele cu privire la funcționarii minoritari cari nu știu nici azi limba statului:

„Trebuie să se recunoască de oricine, că nu este admisibil ca, după 16 ani dela unire, să existe funcționari cari să nu știe limba statului. Față de acești funcționari, afirm că statul ro-

mân a fost mai tolerant decât oricare altul. Dovadă că cunoștințele lor continuu să fie o problemă de stat, ce nu este cazul în nici alt stat succesoral, unde diat după desființarea narietății austro-ungare, funcționarii neștiutori ai limbii de stat au fost, în parte, concediați. Cândre fost președintele Consiliului Dirigent, am dat un termen de 5 ani pentru însușirea limbii oficiale, termen mprelungit“.

„Slovacii“ din slujba iredentei maghiare

Precum am arătat în seria de destăinuiți din numărul al 6-lea, intitulată „Mâna Budapestei în statele succesoare“, iredenta ungurească n'a lucrat numai cu teroriștii croați, ci și-a găsit și-o echipă de „emigranți slovaci“, cari sunt tot așa de emigranți și de slovaci precum ar fi de-o pildă „emigranți români“ fostul ministru de finanțe Ioan Bud, fostul profesor universitar Siegescu, sau alții eiusdem farinae.

Echipa aceasta, în frunte cu Jehlicska și Dvorcsak, avea până la atentatul dela Marsilia îndelungnică că apărea în câte o localitate din străinătate — la Geneva, Londra, Roma, etc. — exact odată cu cutare comisar maghiar sau cu cutare delegație maghiară, ținea conferințe în numele slovacilor, sau aplauda pe conferențieri maghiari în numele acelorași slovaci.

După atentatul dela Marsilia — desigur dintr-o prudență socoteală — slovaci iredentei ungurești au amușit fără veste.

Acum însă au prins țarăși glas. A început să glăsuțască domnul pe care-l chiamă după numele de familie Dvorcsak (ortografiat pe ungurește), iar după cel de botez Győző (ungurește sadea), și anume printr-o revistă franceză care trebuie să fie foarte dubioasă, de vreme ce dă ospitalitate la asemenea musafiri și de vreme ce o chiamă „Revue Mondiale“.

„Slovacul“ Dvorcsak Győző semnează în această revistă — precum se grăbește să ni-o destăinue oficiosul Ligii Revizioniste „Pesti Hirlap“ — un articol în

contra Cehoslovaciei, în care spune că nu există națiune slovacă, că slovaci nu pot trăi fără Ungaria, deoarece la mentat în trecut pusti ungurești că cehii prigonesc pe funcționari slovaci, și alte asemenea năpăstiri.

Și-au pus ochii pe slovaci din America

Compozitorul ungur de gine nemțească Franz Liszt, n'a roșit în viața sa o ungurească (vezi arătarea Orendi-Hommenau în nrul „Gazetei Antirevizioniste“), ridicat de călăra ungurii din veland un bust. La inaugurarea spune „Budapesti Hirlap“ din 17. Nov. crt. — au fost reprezentați și grupurile slovacilor și lor americani, și-au mai făcut față conducătorii societăților liene, engleze, americane, neze, lituane și germane din veland.

Cu un cuvânt: a venit din toate neamurile orașului mic mai natural deci, deși fi participat eventual și un neci și slovaci.

„Budapesti Hirlap“ are el ce are cu slovaci și cu necii. Și scrie, că na făcând ozație generală faptul că slovacii și rutenii cari au participat la serbare, au ascultat impresii până la lacrimi capodoperice, zicii maghiare, și asifel serbare ungurească de grădina dela veland a devenit o serbare țetășii „maghiaro-slovaco-ruteni“. Domol, domol, că le răbustul „ungurului“ Liszt!

Din raiul hortist

Lucruri despre cari presa maghiară dela noi nu ia cunoștință

Se țin lanț în Ungaria incendiile

„Pesti Hirlap” din 22 Nov. publică o foarte instructivă statistică a incendiilor întâmplate în Ungaria în anii 1930—1933, data după statistica publicată de societățile de asigurare. Vă vorbim deci în statistica acestor incendii de incendii de imobile sau de lucruri asigurate. În anul 1930 au fost 19.545 cazuri de incendii; în anul 1931 21.374 în anul 1932 23.438 în anul 1933 22.958. După socoteala ce s'a făcut,

înseamnă că tot la 20-25 de minute s'a întâmplat în anii aceștia în Ungaria un foc!

Pe fiecare rază de 100 de km. pătrați revin:

în a. 1930 21 incendii

în anul 1931 23

în anul 1932 25

în anul 1933 25.

Sunt însă și județe unde revin 50 de incendii pe o rază de 100 de km.

Dintre 100 de incendii, au fost puse în anul 1930 6, în anul 1931 7, în anul 1932 7, iar în anul 1933 8.

Insprezece sate de troglodiți într'o plasă din județul Borșod

Semioticiosul guvernului maghiar, „Budapesti Hirlap”, a publicat în pagina a 7-a a nr. lui din 22 Nov. crt. o descoperire uluitoare, făcută de prefectul județului Borșod, Emil Borély-Maczky, cu prilejul inspectiilor sale din județ.

Prefectul Borșodului a constatat că „în 11 sate din plasa Mezökövesd locuiesc 813 vizuini săpate în pământ dealului mai mulți de 4000 de inși. În unele comune, ca bundoară în bolidaroc, mai mulți de jumătate dintre locuitori sunt troglodiți (pe înțelesul ob-

ștesc: oameni cari trădesc în gropi, — n. tr.)

„În comuna aceasta au voit la 1926 să îndrepte situația prin improprietare, dar locuitorii coplesii de mizerie datorează și astăzi 15 mii de pengő din prețul de 19 mii de pengő al locurilor ce li s'au împărțit. Prefectul a pus pe ordinea de zi chestiunea trogloditilor, și va arăta guvernului printr'un memoriu grava situație. Viziunile acestora sunt pepiniere de tuberculoză. Put, aerul din ele e stricat, când plouă sau când ninge apa se scurge în ele. Prefectul arată în memoriul său că în finutul acesta tuberculoza e în continuă creștere.”

Marta dintre avocați și fise pe chestia licitațiilor

Precum am arătat în numărul nostru trecut, un biet cetățean Nagykaló și-a omorât cei patru copii pentru că i s'a vândut casa la licitație.

Presa budapestană n'a mai inventat asupra acestui ingrozitor caz, așa că am rămas nelămurit cine a vândut la licitație casa nefericitului părinte: preceptorul, sau un avocat că nu i s'a spus prin zierele guvernamentale că-i datoră un onorariu?

Orică-i una, orică-i alta, tragedia dela Nagykaló rămâne un document cumpănat al slăbiciilor ce domnesc în Ungaria.

Tot opinia publică-i de vină!

Marea panama dela ministerul maghiar al sănătății și ocrotirilor sociale, desbătută astă vară la tribunalul din Budapesta cu prilejul procesului fostului secolar general Dréhr, are acum un epilog. Se știe că între altele, Dréhr a fost condamnat pentru că a comis delapidări cumpărând pe seama ministerului imobile supraevaluate. La cererea apărării, se cercetează acum cazul unei astfel de supraevaluări, a vilei Holzpacher, care a fost cumpărată cu covoare multe alte asemenea lucruri de artă, dispărute apoi fără urmă până să ajungă vila în mâna ministerului.

„Uj Nemzedék”, ziar guvernamental, publică în legătură cu aceasta un editorial în care se răstăpănește cu opinia publică, care știe

multe, șoptește multe și n'are curaj să le spună decât după ce s'a pronunțat judecata, precum s'a întâmplat acum cu vila amintită.

Editorialul gazetei guvernamentale e foarte injust. Pentru că s'a întâmplat în Ungaria să se găsească câte un nebun să divulge potlogăriile oficialităților, și drept răsplată, li s'a răsplătit curajul cu trimiterea la ospiciu, precum am arătat în numărul nostru trecut că i s'a întâmplat cetățeanului Zoltán Krivan din Hodmezővásárhely, dat în judecată pentru că a înaintat d-lui Gömbös un memoriu despre matrapzăturile ce se fac cu pensiile invalizilor, și apoi trimis de tribunal să i se examineze facultățile cerebrale.

Slujbași fără plată...

In Ungaria există dela ventrea la putere a guvernului Gömbös o nouă categorie de slujbași publici: a diurniștilor fără plată, recrutați din rândul intelectualiilor șomeri și partați cu vorba că odată și odată are să le vină rândul să fie salariați.

„Magyarság” din 29 Nov. crt. publică un interviu de toată jalea cu un asfel de „slujbaș” al unei primării municipale. Spune că e doctor în drept, și muncește de trei ani de zile fără leață. Norocul lui că are tată salariat și-l ține tată-său!

O judecată cu cântec

Din „Uj Magyaraság” dela 20 Nov. crt.:

După o anchetă care a dăinuit mai mulți ani de zile, s'a dat în sfârșit ordonanța definitivă de trimitere în judecată a falimentatei Bănci de credit agricol (Földhitelbank), pentru bancrută frauduloasă.

E vorba de o instituție care luase ființă după război ca să ajute țăranimea să cumpere pământuri, și greșindu-și destinația, a pus mâna pe pământurile țăranilor.

A spus o vorbă despre d. Gömbös...

Din „Uj Magyaraság” dela 20 Nov. crt.

Tribunalul din Dobrița a condamnat la două luni închisoare pe zilerul Gavrilă Kocsis, pentru că a spus o vorbă urâtă la adresa primului ministru Gömbös.

Condamnatul a făcut apel.

Plăngerile dascălilor

În „Uj Magyaraság” din 22 crt. s'a publicat o lungă scrisoare a lui Grieszhaber Endre Henrik, director școlar și președinte al asociației panonice a învățătorilor de confesiune evanghelică, relativ la situația jalnică a învățătorilor (de care „Gazeta Antirevizionistă” s'a ocupat în răspetate rânduri).

D. Grieszhaber se plânge că nu s'a ales încă nimic de încasarea prin fisc a impozitelor școlare confesionale și de achitarea lefurilor învățătorilor confesionali prin percepții, făgăduită pe ziua de 1 Oct., — apoi arată că dela 1928 încoace, de când a început să scadă prețul grăului, învățătorii confesionali cari primesc o parte din leață în natură capătă mai puțin decât li se cuvine, deoarece li s'a fixat prețul grăului la 22 pengő, câtă vreme pe piață este astăzi 14 pengő. În chipul acesta primesc cu 30 la sută mai puțin decât li-i salariul.

Destăinuiri din parlamentul unguresc

La 21 Nov. crt. — vezi n-rile din 22 Nov. ale lui „Pesti Hirlap” și „Magyarság” — s'au făcut în camera deputaților maghiari câțiva interpeleări cari se cuvin arătate în rubrica de față.

Deputatul Tiberiu Rakovszky a protestat în contra taxei de 8 pengő (208 lei) ce trebuie să o plătească țăranii după fiecare chintal (pe ardeleneste: moja) de grâu adus la moară pentru măcinat. (De notat: prețul grăului e astăzi în Ungaria de 14 pengő).

Deputatul Zsori a adresat o interpelare relativ la același impozit instituit în sarcina țăranimii și a arătat că nu-i destul suma uriașă ce trebuie plătită, ci se adaugă la această neomenie faptului că muncitorii cari cumpără bucate nu li se dă drept de măcinat, iar celor cari lucrează „n comințau” (adecă pentru sâmbrie plătită cu bucate) numai dacă fac cererea colectiv.

Deputatul Mihail Huszar a vorbit despre impozitul ce-l plătesc preoții după pământul bisericesc, arătând că n'are 28 de ani plătesc atâta cu cât ar putea să cumpere pământul ce-l au în folosință.

Un alt deputat, Ștefan Farkas,

a ridicat obiecții — cităm din „Pesti Hirlap” — în contra modului cum a fost executată și organizată reforma agrară. S'au luat astfel de măsuri nefericite, încât cea mai mare parte a proprietarilor de locuri de casă trebuie să și părăsească locurile, deoarece nu pot face față condițiilor de plată. E intristător că 235 de cetățeni străini au în Ungaria 731.000 de iugăre de pământ, în schimb trei milioane de plugari nu au niciun petec de pământ.

De ce s'au scumpit lemnele

În ședința din 21 crt. a parlamentului maghiar s'a desbătut proiectul legii pentru protecția pădurilor.

Deputatul Esztergályos a vorbit despre scumpirea lemnului provocată de guvern prin beneficiile ce le-a asigurat Societății anonime de circulație a lemnului (Faorgalmi r. t.), și a arătat că societatea aceasta varsă după venitul fiecărei vagon de lemn câte 3 pengő în casa partidului guvernamental. (Vezi desbaterile parlamentare din nrul dela 22 Nov. al ziarului „Uj Magyaraság”).

Soartea țăranilor din Ungaria descrisă de revista fostului prim-ministru Bethlen

Publicistul ungar emigrant dr. Fényes Samu, cunoscut românilor în special după replica ce-a dat o printr'un ziar englez conferințelor din Anglia ale contelei Bethlen și după conferințele ce le-a ținut în vara anului acestuia la Cluj și Brașov cu privire la provocările latifundiarilor dela Budapesta, a făcut Marți la Cluj o nouă comunicare despre stările din Ungaria, arătând lucruri dintre cele mai sfâșietoare despre situația țăranimii maghiare de acolo.

D. Fényes n'a spus lucruri inedite. Și valoarea celor spuse de d-sa rezidă tocmai într'asta. N'a făcut decât să citeze din revista budapestană „Magyar Szemle” a fostului prim-ministru Ștefan Bethlen, reproducând destăinuiri făcute în această revistă de d. Kerek Mihály, care a publicat în „Magyar Szemle” un ciclu întreg de articole referitoare la situația țăranimii din țara regentului Horthy.

Repartiția pământurilor

Ca introducere la destăinuirile d-lui Kerek, d. Fényes a arătat cu privire la repartiția pământurilor ungurești următoarele:

Suprafața productivă a Ungariei de azi e de 16 milioane iugăre. Din această suprafață, 52,6% se găsesc în mâinile unor mari proprietari cari au moșii mai mari de 1000 iugăre. 151.600 familii au proprietăți între 10 și 100 iugăre, iar 292.000 familii au proprietăți

mai mici de 10 iugăre. 431.000 familii n'au niciun petec de pământ.

Aproape 800.000 de familii nu au nici minimul de existență, ceea ce înseamnă că 3 milioane și jumătate de suflete își duc viața de pe-o zi pe alta în cea mai neagră mizerie.

Față de situația tristă a acestor țărani nenorociți, o întindere imensă de 7 milioane de iugăre de pământ se găsește în mâinile a 2000 de familii de aristocrați.

După explicațiile acestea, d. dr. Fényes a citat arătările revistei „Magyar Szemle”. Și totă ce-a arătat prin revista fostului prim-ministru Bethlen autorul Kerek Mihály:

Mizeria celor peste un milion de slugi ale nemeșilor.

Sunt în Ungaria o uriașă categorie de proletari agricoli — ministrul agriculturii i-a evaluat săptămâna trecută în parlament la 280 de mii de capi de familie, deci peste un milion cu familii cu tot — cari muncesc tot anul pe moșiile nemeșilor pentru câteva măsuri de bucate. Oamenii aceștia — a arătat d. Kerek — încă în luna Octombrie nu mai au ce mânca. Mizeria lor e atât de mare, încât nici cartofi nu au, și abia dacă e sărbătorile Crăciunului pot să dea familiei o mână de cartofi. Mamele din această categorie socială sunt atât de rău nutrite, încât în a doua lună nu mai sunt în stare să-și

Convertirea la iredentism a socialistilor din Ungaria

În ziarul „Uj Magyarország” din 17 Nov. crt. s'a publicat un articol în care e vorba despre o broșură apărută acum a fostului deputat din parlamentul dela Praga Ludovic Surányi, actualmente stabilit la Budapesta, unde face — ca fost tipograf — pe socialistul.

Broșura lui Surányi e adresată socialistilor, și cere congresului lor, care urmează să se întrunească în Decembrie, să anunțe că stă pe baza integrității teritoriale, să imprime oficiosului „Népszava” un caracter iredentist, și să adreseze apeluri socialistilor din străinătate ca să stea de partea revizionismului unguresc, deoarece ar exista motive

de ordin socialist cari să impună revizuirea tratatului de pace.

Semnalam broșura lui Surányi numai ca să se știe la ce avem să ne așteptăm din partea congresului din luna viitoare al partidului socialist din Ungaria. Altminteri nu e nimic deosebit în intervenția aceasta a lui Surányi, după cele ce s'au întâmplat în anul acesta la partidul socialist din Ungaria.

Se știe prea bine, că oficiosul lor, „Népszava”, s'a pus față în față cu propaganda revizioniste, din care pricină e oprit să intre în România, după ce a avut mereu acces la noi până acum câteva luni.

Se mai știe deasemenea că la

adunarea revizionistă ce a avut loc la Hodmezővásárhely acum două sau trei luni, socialistii din partea locului au fost reprezentați oficial și au luat cuvântul, iar presa iredentistă a ținut să semnaleze faptul, ca pe întâia participare oficială a partidului socialist la convocările iredentel.

Ceea ce-i cere deci fostul tipograf Surányi partidului socialist, nu-i decât un lucru care se întâmpla și fără intervenția sa, după o asemenea convertire a socialistilor la oala cu carne a iredentel.

Să luăm seama la metamorfoza aceasta, deoarece n'ar putea fi exclus să ne pomenim cu oarecari metamorfoze de acest fel și la socialistii unguri dela noi.

Din raiul hortist

[continuare din pag III]

alăpteze copil și îl hrănesc cu zeamă de porumb fierd. Neavând alte alimente, țărani se hrănesc cu ierburi.

Nu e de mirare dacă în asemenea împrejurări copiii țăranilor maghiari sunt anemici, rachitici, pelagrosi, iar mortalitatea lor e enormă. D. Kerek arată că mortalitatea copiilor de muncitori agricoli maghiari atinge cifra fantastică de 50%.

Apa-zisa reformă agrară ungurească

Autorul budapestan vorbește într'un alt articol din „Magyar Szemle” despre simulacru de reformă agrară ce s'a făcut în Ungaria după război. Ne arată că s'au împărțit 217.000 iugăre, dându-se proprietăților câte-un iugăr sau cel mult două.

D. Kerek nu înfățișează însă adevărata situație. Pentru că cea mai mare parte a loturilor date prin reforma agrară s'a dat așazișilor „viteji”, deci prolețarilor agricoli li-a revenit o suprafață mult mai mică, iar numărul prolețarilor improprietari se reduce implicit.

Să reținem însă o altă arătare a colaboratorului revistei „Magyar Szemle”. Și anume, prețul uriaș ce trebuie să-l plătească improprietarii, la care se adaugă apoi impozitele, taxele comunale și altele, toate atât de apăsătoare, încât nenorocii de țărani sunt nevoiți să-și vândă nu numai vitele, dar și hainele de pe ei, ca să poată plăti prețul pământului și angaralele.

Mizerie pe toată linia

Colaboratorul revistei contelui Bethlen se ocupă într'alt articol de aspectele mizeriei generale a țăranimii maghiare.

Arată că sufăr în special din cauza lipsei cumpărate a lemnului și a încălzimintelor. Copiii și părinții, de cum începe iarna, stau lipiți ca să se încălzească unul dela corpul celuilalt. Ca să meargă la școală, copiii încălză cismele mamei sau tatălui lor. Din cauza acestei mizerii, absențele dela școală sunt multe, și sunt pedepsite cu amenzi mari, cari dacă nu pot fi plătite, se transformă în zile de lucru forțat.

Ziua de lucru se plătește cu 50—60 de filleri, adică dela 12 la 16 lei. De cum se sfârșește toamna, lumea pornește pe jos spre Budapesta, în căutare de lucru.

D. Kerek adaugă la acestea, că făcând o anchetă la casele acestor țărani, a constatat că abia a zecea sau a douăzecea parte dintre ei au porci sau vaci, iar găini nu au decât a treia parte dintre ei.

Cine vorbește de revizuire

Arătând aceste stări grozave descrise de revista contelui Bethlen — stări asemănătoare cu acelea în cari s'a zbatut înainte de revoluție mujicimea rusească — conferențiarul Fényes Samu a pus în comparație situația țăranimii maghiare din Ungaria cu situația INMIIT MAI BUNĂ a țăranimii ungurești dela noi, și a arătat că prolețarilor agricoli din Ungaria nu le arde de revizionism, ci toată afățarea revizionistă e opera latifundiarilor, cari se folosesc de ea pentru a să mascheze stările grozave ce domnesc din pricina lor în Ungaria.

Ce-ar zice Ungaria, dacă s'ar cere ungurilor din statele succesoare să-și schimbe numele?

— Comentariu șvăbesc la maghiarizările de nume —

Precum am arătat în numărul al 10-lea al „Gazetei Antirevizionistă”, rectorul Universității din Budapesta, Kenyeres Balás, a afișat la începutul lunii acesteia un ordin prin care îndrumă pe studenții cu nume nemaghiare să-și maghiarizeze numele, și le face favoarea de a le prezenta petițiile de-acest fel din oficiu, în contul Universității.

Știrea aceasta a ajuns acum în coloanele ziarului șvăbesc „Arader Zeitung”, reproducă în n-rul din 23 crt. după „Pesti Napló”, care numise gestul d-lui Kenyeres „un gest eminent”, și după ziarul guvernamental „8 orai ujsag”, care i-a făcut următorul comentariu:

„Mișcarea pentru maghiarizarea numelor face progrese frumoase, în ciuda atacurilor dușmănoase și atătătoare. Încă câteva exemple,

Tricolorul unguresc la Chișineu

Correspondentul nostru din comuna Chișineu-Criș ni-a trimis în copie un proces verbal dresat în ziua de 16 crt. de șeful de post de jandarmi de acolo proprietarului de cinematograful N. Sándor, pentru că și-a împodobit fereastra dinspre stradă a cinematografului cu o reclamă cu tricolorul unguresc: roșu-alb-verde.

Provocarea aceasta nu-i întâia ce se întâmplă în comuna depe Crișul-Alb.

Se vor lua oare odată măsuri eficace, cari să ne pună la adăpost de îndrăznelile acestea?

Alți teroriști arestați

O telegramă a anunțat că au fost arestați ieri la Vancouvre pe vaporul sub pavilion englez „England” ce venea din Algeria, 7 teroriști din Iugoslavia, despre cari se bănușește că sunt amestecați în atentatul dela Marsilia. Doi dintre ei nu reușit să fugă.

La Nisa a fost arestat un ungur născut în regiunea Bratislavei, Stanislaw Kiss, care plănușe un atentat în contra d-lui Beneș, ministrul de externe al Cehoslovaciei.

și Ungaria va deveni maghiară nu numai sufletește ci și după nume.”

„Arader Zeitung” adaugă la spiciurile acestea următoarele observații:

„Politica minoritară a Ungariei este de neînțeles. La Geneva, reprezentanții Ungariei reclamă deplina autonomie culturală pentru ungurii ce trăiesc în statele succesoare, iar la ei acasă nu numai că umblă să desnaționalizeze minoritățile, ci merg până acolo că condiționează calitatea de bun cetățean a cuiva de faptul că-și maghiarizează sau ba însuși numele. Ce-ar zice ungurii dacă teoria aceasta ar ajunge la modă și în statele succesoare, și dacă ungurii ce trăiesc în aceste state ar fi socotiți buni cetățeni numai dacă își schimbă numele?”

Condițiile sociale ungureșe văzute de un secretar general minister din Budapesta

„Pesti Hirlap” din 22 Nov. crt. recenzează o carte a secretarului general dela comerț Desideriu Pap: „Politica socială maghiară în timpul războiului mondial”, apărută în colecția fundației Carnegie.

Cartea lui Pap, precum arată recenzentul, se începe cu arătarea influenței ce au avut-o asupra relațiilor sociale și-a chestiunilor sociale din Ungaria de dinainte de război parlamentul, autonomia comunală și județeană și organele administrative (adecă, cu un cuvânt, organizațiile prin cari s'a păstrat și s'a accentuat în Ungaria structura feudală).

Cităm:

„Oginda ce ni-o arată este cât se poate de tristă. În timp ce în secolul al 19-lea toate statele din Europa apuseană s'au democratizat, și în timp ce acolo s'au împărțit tot mai mari și mai mari mase de drepturile politice, în Ungaria era în vigoare tot legea electorală dela 1848, ale cărei cadre nu numai că n'au fost lărgite, ci dimpotrivă, s'au strâmtat prin legiunile de după 1867. Dintre bărbații peste 20 de ani cari își agonisneau singuri existența, numai 21.2% aveau înainte de 1910 drept de vot, adecă numai 5.8% din totalul populației. Și mai antidemocratică era repartitia pe circumscripții. Între cele 413 circumscripții electorale au fost unele al căror număr de alegători n'a trecut de 125, în timp ce al altora era de peste 15000.”

De notat: „Pesti Hirlap” nu ne spune dacă autorul dă sau ba explicația acestei ciudățenii. Ni se pare însă că o trece sub tăcere întocmai ca și recenzentul, deoarece e vorba de-o repartitie pe circumscripții dinaintea inventată pentru a să se împiedece egala reprezentare în parlament a nemaghiarilor.

În continuare:

„Diviziunea socială în Ungaria Autebelică era foarte disproporționată. Ocupația principală era agricultura, cu care se ăndeletniceau înainte de 1910 60.4% din totalul populației, în timp ce cu industria nu se ocupau decât 6.24%, cu comerț și bănci 3%, iar cu slujbe privitoare la comunicații deasemenea 3%.”

„Repartitia proprietății în Ungaria cea mai rea din toată Europa. Suprafața fiecărei familii (adecă a moșiiilor familiare a căror înstrăinare s'a oprit prin lege, — n. tr.) a fost la 1870 de 463.350 iugăre cadastrale, iar la 1914 de 2.267.672. Putem vedea și din aceasta că în politica agrară a Ungariei de dinainte de război a domnit o directivă retrogradă.”

„Desideriu Pop arată amănunțit condițiile de salarizare ale muncitorimii agricole și industriale, descrie ocrotirea socială, și arată că Europa apuseană ni-a luat-o și în acest domeniu

înainte cu decenii întregi. E tăgăduit însă că în anii 1910—1914 țara a făcut, comparativ cu rile din secolul al 20-lea, un mare progres, vădit în special prin protecția săracilor și a copiilor părăsiți.

(Autorul și recenzentul au uitat s'o spună, că protecția copiilor părăsiți a luat avânt numai după ce s'a văzut că azilurile pot fi făcute pe niere excelente ale maghiarizării, — n. n.)

„Expatrierile au început la proporții înspăimântătoare dela 1905. În anii 1905—1906 părăsit țara 452.689 de in-

Urmează recenzia capitolelor referitoare la măsurile sociale ce le-a luat Ungaria după războiul mondial. Ni se spune că s'au luat măsuri pentru rementarea producției, pentru tețarea diferitelor ocupațiuni, pentru apărarea invalizilor, etc. Răspund că lafurile în Ungaria sub nivelul cuvenit, și, în ierea recenziei, că din prețurile carte se frage concluzia statul n'a putut să facă faț torințelor sociale ce i se imp.

Despre latifundii, despre zeria milioanele de țărani mândzi, nimic, sau cel puțin recenzentul nu amintește că spune ceva.

Cartea e prefăcută de J. T. Shotwell, redactorul-șef al publicațiilor fundației Carnegie de fostul ministru de ext. în Gustav Szatz.

Un bilanț al canibalismului Urmânczy

Precum am mai arătat alte rânduri, falimosul instă iredentist Urmânczy Nándor acela care dimpreună cu său lanoș a ars de viu la pe moșnegii și copii din Bellș din Țara Moșilor — societate iredentistă care intitulează „Asociația steagurilor cu moaștele patriei”, lucrând să ridice în fiecare localitate Ungaria sociuri cu steaguri dentiste, în fața cărora au să de gardă leventiștii, adecă a ta tinerilor din școală și a leșcenților cari n'au ajuns la recrutare.

Despre acțiunea societății celeste s'a publicat în „Pesti Hirlap” din 21 Nov. crt. un semnăt de Urmânczy, cu pauzele ce o face asociația per gurilor în timpul iernii.

Aflăm din darea acesteia seamă că s'au ridicat până la steaguri de aceste iredentiste 148 de localități, și anume anul acesta. La orașe mai de ridicat în opt locuri. Urmânczy spune despre gurile acestea următoarele: „Steagul patriei vestește duplicarea. Este mărturia noastră neostoite pentru șchile granite milenare. Este corporatorul ideii iredentiste maghiare.”

După ce a definit astfel steaguri, spune:

„La primăvară se încep nou inaugurările de steaguri ale patriei. Și eu mă gândesc, cum, că ar fi frumos și să-și ridice steaguri ale și ungurii din străinătate care ies în mase mai mari.” Spune apoi, că se gândesc primul rând la ungurii din rica, despre cari arată parte activă la isprăvile dentel ungurești.

Ungaria și atentatul dela Marsilia

„Pesti Hirlap” din 20 Nov. ne vestește că a apărut săptămâna trecută la Paris o carte de peste 300 de pagini, a d-lui K. S. Chandon, intitulată: „La Paix européenne — La Hongrie et les Attentats.” (Pacea europeană. — Ungaria și atentatele). Întâia parte a cărții e consacrată dovezilor ce s-au aflat despre complicitatea Ungariei cu atentatorii (figurează aci și-un capitol închinat legăturilor dintre Vatican și legitimiștii unguri), iar a doua personalității și politici regelui Alexandru.

Excerpturile lui „Pesti Hirlap” împotriva autorului, pe care îl numește „renegat bulgar, înținat în solda Belgradului”, nu ne interesează. Interesant e numai sfârșitul: „Oficiosul Ligii Revizioniste încheie cu un apel la guvernul maghiar, ca să aducă această carte de „calomni” în discuția Ligii Nașunilor.

Își soot iarăși oapă defetiștii lui Staviski

În acelaș număr al lui „Pesti Hirlap” se rezumă într-o corespondență a lui Honti Ferenc, secretarul din Paris al Ligii Revizioniste Maghiare, articolele de pledoarie pentru Ungaria ce-au apărut în săptămânile din urmă în unele reviste și ziare franceze.

D. Honti spune 'n introducere, vorbind de atentatul dela Marsilia, că ziarele și publicațiile cele mai răspândite din Franța sunt în mâna Miciei Antante, ceea ce ar vrea să fie o acuzație la adresa acestor publicații și ziare, dar nu e decât o recunoaștere că presa franceză serioasă arată unanim vinovăția Ungariei. „După o lună întreagă de campanie ne mai pomenim — arată apoi sim-briașul dela Paris al Ligii Revizioniste — putem să constatăm cu bucurie, că atacurile și suspiciunile în contra Ungariei nu au indus în eroare pe cei cari cunosc chestiunea dunăreană.”

Iată-i cine-s aceștia:

1. André Nicolas, cu revista „Frontieres”, în fruntea căreia s'a publicat o pledoarie pentru Ungaria, brodată pe tema că pretutindeni, și nu numai în Ungaria, sunt expatriați.

2. Georges Reynald, fost vice-președ. al comisiei externe a senatului francez, care a publicat în n-ru dela 14 Nov. al lui „Correspondance Universelle” un articol jintind să facă simpatică Ungaria în fața francezilor prin aceea că vizita la Roma a d-lui Gombös ar fi dovedit că Ungaria a rupt-o cu Germania. D. Honti rezumă: „Vorbind despre atacurile antiungurești, amintește protestul energic al lui „Pesti Hirlap”, care vadește că acest important organ maghiar începe să-și piardă răbdarea (Sic! — n. n.). „Pesti Hirlap” — spune „Correspondance Universelle” — atrage la îndoială că croații cari au fost la Jankapuszta ar fi stat sub protecția unor persoane maghiare și că teroriștii ar fi fost

ajutați în Ungaria prin ceva ca să-și poată duce la capăt intenția criminală. Mai declară ziarul maghiar, că întreaga Ungarie nu dorește decât deplina desvelire a realității în toate privințele, și că-i dispusă să colaboreze la aceasta cu mijloacele ce-i stau la îndemână”. (Am dat acest citat, ca să se vadă ce naivități sinistre plasează oficialitatea maghiară în presa dispusă să-i primească pledoariile).

8. Ziarul „Petit Bleu”, în numărul din 13 Nov. al căruia s'a publicat sub titlul „Revendicările Ungariei”, un articol în care se arată revendicările revizionismului maghiar, și se spune că 'n momentul de față Franța nu poate sprijini pretențiile teritoriale ungurești, dar pentru Ungaria să nu cadă 'n mrejele Germaniei, Franța trebuie să pregătească restaurația habsburgică.

4. George Roux, faimosul revizionist din slujba Ungariei, care a publicat la 8 Nov. în „Nuova Italia”, organul italo-francez dela Paris al guvernului italian, un articol intitulat „Franța, Italia și Ungaria”, în care nu mai e vorba de disculparea Ungariei față de acuzația că a sprijinit pe atentatori, ci se cere Franței pe față să restituie ungurilor teritoriile ce li-au fost luate prin tratatul dela Trianon.

In loc de orice comentariu la aceste patru articole — singure patru în toată publicistica franceză — apărute în favoarea Ungariei la Paris, îndrumăm cititorii la cheltuielile extrabugetare ale guvernului maghiar, despre cari vorbim în altă parte a ziarului nostru. E vorba acolo de un spor de 150.000 de pengő al cheltuielilor ce le-a avut Ungaria cu presa străină în al doilea semestru al exercițiului 1933—34. Va veni rândul să-l vedem pe primul-ministru maghiar prezintând parlamentului spre ratificare și cheltuielile extrabugetare ale exercițiului de față. Să fimem atunci minți, citind cifrele extrabugetare destinate propagandei peste graniță, aceste patru articole pro-maghiare, și cele cari au eventual să mai fie.

Pledoaria pentru Ungaria a unui francez care acuză Franța

În fruntea n-ului de Marți, 20 Nov., al semioficiosului „Budapesti Hirlap” s'a publicat sub semnătura d-lui Francois de Tesson, deputat francez și fost secretar general la externe, un articol bizar, care e mai mult decât o pledoarie pentru Ungaria, în legătură cu atentatul dela Marsilia.

Autorul, bineînțeles, justifică revolta sârbilor, arătând că mârșavul atentat a stins viața capului lor tocmai atunci când se apucase să facă în politica externă a regatului iugoslav schimbări extrem de importante (aluzie la împăcarea cu Italia, pe care o ur-

mărea vizita regelui Alexandru la Paris).

Justificarea aceasta n'a fost pusă însă pe hârtie decât pentruca să dea o și mai mare autoritate pleodoariei ce o face apoi d. Tesson Ungariei.

Pe scurt:

Autorul protestează în contra „calomniilor” Ungariei, spunând că nu e dovedit nimic cu privire la vinovăția ungurilor, și că tot ce s'a scris în ziare e basm și calomnie, deoarece „în chestiunea refugiaților dela Jankapuszta guvernul maghiar a explicat cum stau lucrurile, atunci când a declarat că 'n urma plângerii guvernului din Belgrad, au luat cu multe luni în urmă măsurile polițienești cuvenite”.

Cu această frază — în care recunoaște existența lagărului dela Jankapuszta — d. Tesson crede că a tranșat toată vinovăția Ungariei, după ce adaugă că s'a mai dovedit nevinovăția ungurească și prin desmintirea dată de d. Gombös, care trebuie crezut pe cuvânt.

E foarte ciudat acest sistem de pledoarie, nu-i vorbă! Atunci când tocmai în legătură cu „măsurile polițienești cuvenite”, pe cari guvernul maghiar a spus prin răspunsul lui la nota iugoslavă că le-a luat, s'a dovedit cu toată prisosința că Ungaria este hotărit vinovată. Nu mai stăruim asupra acestui punct, pentrucă cititorii și-au putut face deplină părere despre modul cum a pus Ungaria capăt taberii dela Jankapuszta în urma notelor guvernului iugoslav, desființând-o în așa clip, încât la 26 Sept. teroriștii au putut să plece spre Marsilia tot din Jankapuszta.

Să reținem din pledoaria d-lui Tesson altceva. Ușurința cu care aruncă toată vina atentatului dela Marsilia asupra Franței.

Frumoasă dovadă de patriotism la franțuzul acesta, — nici vorbă!

Procesul Ungariei la Geneva

Din „Pesti Hirlap” dela 21 Nov. (telegramă din Paris):

„Ziarele instigatoare de dreapta atacă din nou cu vehemență Ungaria. „Liberté” publică la loc de frunte un atac viguros în contra Ungariei. Constată că punctul de vedere al Ungariei în chestia Marsilliei este subred, vinovăția li este dovedită, iar la Geneva se va desbata de fapt întreg procesul revizionismului maghiar. Ziarul adresează expresii infamante Ungariei milenare, iar la sfârșit spune că revizionismul duce inevitabil la război”

Nu v'ați făcut nicio datorie citind și laudând „Gazeta Antirevizionistă”. Aduceți-vă mereu aminte că apare cu greutatea uriașă, din sărăcia și truda redactorului ei, deci achitați-vă abonamentul.

Hărți cu toponimie ardeleană ungurească

La Academia Română s'a protestat săptămâna aceasta în contra unei ciudățenii cu adevărat revoltătoare. D. general Rosetti a arătat că în ediția depe anul 1933 a Atlasului Quillet tipărit la Paris, Clujul (scris cu kapa) figurează 'n locul Craiovei, și, ceea ce este mai bizar, numirile de localități din Ardeal sunt date pe ungurește. Academia Română și-a însușit protestul d-lui general Rosetti, și a anunțat că va face demersuri.

Adăugăm la cele de mai sus că pe pereții unor instituțiuni publice din Ardeal se etalează niște hărți postbelice ale unei firme berlineze de expedițiuni, în cari numele de localități din Ardeal sunt și azi, cele mai multe, scrise pe ungurește. Culmea bătaii de joc este că nume ca Lăpușul sunt scrise Oláhlapos, așa cum le-a batjocorit pe vremuri oficialitatea maghiară. Nu se poate oare lua vreo măsură în contra acestei bătaii de joc?

In chestia bisericilor ortodoxe din Ungaria

„Magyarság” din 17. XI. crt. publică în continuare la campania ce-o duce de mai mulți ani pentru maghiarizarea bisericilor ortodoxe, o scrisoare prin care se cere urgența punere sub sechestru a averilor bisericilor ortodoxe, de oarece conducătorii lor le prăpădesc fără nicio grijă. Se dă ca exemplu cazul dela Kecskemét, unde președintele comunității are o leafă anuală de 1200 de pengő (31.000 de lei), și cel dela Karczag, unde președintele comunității își ține băiatul la școală din banii bisericii.

Scrisoarea publicată de „Magyarság” e foarte nostimă. Ziarul budapestan o publică fără niciun comentariu, tocmai pentruca să nu iasă mîja din sac. Comite deci un fals monstruos, deoarece cele două comunități citate fac parte dintre comunitățile afiliate ex-crocului Ștefan Németh. Se cere astfel sechestrarea averii bisericilor ortodoxe cari se opun maghiarizării, sub motiv că se fac potlogării la biserici cari s'au maghiarizat deja.

Numai o gazetă șovinistă ungurească poate lucra cu asemenea arme!

Manifestații și alte provocări iredentiste

La Seghedin a fost Duminecă o mare demonstrație anti-trianonică a studenților, cercetașilor, leventiștilor și-a organizațiilor iredentiste din oraș. Manifestația a avut loc sub pretextul că s'au împlinit la 13 Nov. 14 ani dela ratificarea tratatului de pace, iar la 16 Nov. 15 ani dela intrarea regentului Horthy în Budapesta. Sub același pretext a avut loc Duminecă o adunare revizionistă a corporațiilor industriale la Székesfehérvár. „Uj Magyar-ság” din 20 crt. arată că s'a protestat în contra „calomniilor” Franței și ale Miciei Înțelegeri referitoare la amestecul Ungariei în atentatul dela Marsilia.

Sâmbăta trecută — cf. „Pesti Hirlap” din 20 XI — a avut loc la Berettyoujfaiu (capitala „Bihorului-unguresc”) o serată iredentistă organizată de asociația studenților săcui din Dobrefin. Profesorul Kovács Andor a vorbit despre integritatea teritorială la Algyő, lângă Seghedin — cf. „Pesti Hirlap” din 20 XI — s'a inaugurat un așa zis steag al patriei. A vorbit faimosul Urmánczy Nándor.

La Budapesta se țin lanț de câteva săptămâni conferințele revizioniste. Săptămâna aceasta s'au ținut umătoarele trei:

Sigismund Kallos a vorbit la Societatea etnografică despre săcui, spunând că au veit în Ardeal în secolul al 11-lea, din Panonia.

La societatea filo-polonă a Asociației studenților a vorbit La-

dislau Szanto despre relațiile maghiaro-poloneze ale chestiunii rutene.

Ziaristul N. Moricz a făcut la Asociația bărbajilor ardeleni o descriere socială și etnografică a Brașovului.

Neînțelegerile dintre germanii din România

„Arader Zeitung” din 21 Nov. crt. ne informează că la Zürich s'a ținut deunăzi o constătuire menită să impace și să unifice cele trei partide germane din România, certate între ele, dar că stăruința ce s'a făcut pentru concilierea lor n'a dat niciun rezultat, între altele din motive de ordin personal, privind în primul rând chestiunea președenței. La constătuire partidul popular al tinerilor a fost reprezentat neoficial prin d. Rudolf Brandsch. „Arader Zeitung” arată 'n legătură cu cele de mai sus, că primarul Stuttgartului, d. dr. Strölin, a talmăcit la recenta adunare generală a lui Auslandsinstitut dorința ultimă a răposatului președinte Hindenburg, ca germanii de peste granițe să fie una, eliminând dintre ei orice diregențe.

Faceti-vă datoria
subscriind la împrumutul intern

Luați seama: e și-aci mâna Budapestei!

— În atenția ministerului sănătății —

Se face mult caz la noi — și totuși încă nu atâtă cât trebuie — de pasivul naștirilor, de primejdia desrămânzării fizice ce amenință unele regiuni, în frunte cu Banatul, cu Crișana.

În același timp însă, în care o seamă de instituții în frunte cu Institutul social Banat-Crișana se străduiesc să deschidă lumii românești ochii în fața primejdiei ce ni-o rezervă pasivul naștirilor, în același timp autoritățile chemate să porceadă la măsuri practice admit importuri de aneie criminale — și încă tocmai dela Budapesta — ba mai admit să li se facă, pe vreme de cenzură, o propagandă fașșă prin publicații care apar sub autoritatea unor organizații așa zicând oficiale.

Ne referim la o informație din anul 11 numărul 11 dela 1 Nov. al revistei clujene „Drogueria”, în care se spune că la Budapesta a luat ființă o fabrică de „fire de aur” anume pentru Balcani (înțeleg: România), și evident, i se face fabricii criminale dela Budapesta reclama cea mai nesăbuită.

Suntem recunoscători, nu re-

vistei clujene, ci simplei întâmplări care a făcut să ne cadă în mână la o drogherie publică dela Cluj, că am putut afla despre criminala uneltire ce-a pus-o la cale irenta ungurească prin înființarea numitei ghilotine de copii din Balcani (recte România). Tot pe

atât suntem însă de uimiți, că se poate tolera propaganda ce și-o face la noi fabrica irentei ungurești, și apelăm la ministerul sănătății să ia urgente măsuri, ca să înceteze și scandalușă reclama și importul criminal al sculelor mortifere dela Budapesta.

Cheltuieli maghiare extraordinare

Prim-ministrul Gömbös a prezentat săptămâna trecută parlamentului pentru ratificare socotelile cheltuielilor extrabugetare făcute de guvern în jumătatea a doua a exercițiului 1933/34.

Dupăcum arată semioficioul „Budapesti Hirlap” din 16 Nov., cheltuielile făcute fără avizul parlamentului au fost de 57 de milioane de pengő, (adeacă aproape un miliard și jumătate de lei). Din suma aceasta, 16 milioane și 800 de mil de pengő (adeacă aproape o jumătate de miliard de lei) s'au cheltuit pe deasupra pentru sport-

rea producției la uzinele metalurgice ale statului.

„Uj Magyaraság” din aceeași zi adaugă următoarele specificări:

S'au cheltuit în plus peste prevederile bugetare:

7 milioane și 800 de mil de pengő la pensii;

87 883 de pengő la ministerul de externe;

150 000 de pengő presa str.;

80 000 cheltuieli de telefon și telegraf;

2 milioane și 700 de mii ajutoare pentru șomeri;

165 468 pentru educația fizică (armata tineretului neajuns la recrutare);

168.077 ajutoare studențești

Ungurii partidului maghiar.

La începutul lunii viitoare urmează să se aleagă succesorul lui Béla Barabás la președinția organizației din oraș și județul Arad a partidului maghiar. Un ziar budapestan a lansat săptămâna trecută că-l vorba de alegerea d-lui Bela Parecz, de origine armean, iar un alt ziar, deasemenea budapestan, că se va alege d. Ladislau Purg'y, rudă de origine svăbească a regelui de neam slovac Horthy.

În vederea completării vacanței se țin marea adunări pentru primirea comitetelor din oraș și județ ale partidului. Și se aleg comitete de-a mai mar dragul: unul mai neaș ungurec decât altul. Iată în continuare la listele din județ ce le-am reprodus în numărul al „Gazetei Antirevizioniste”, compoziția comitetului din Radna și-a celor din sectoarele Aradului:

La Radna s'au ales: președinte de onoare Al. Buja (cittit Bula), președinte Iosif Chauscher, vicepreședinte Desideriu Dupcz, consilier N. Kern, controlor Tichy, membri în comitet: Amon, Witteb, Schmit, Stolcz, Hercz, Szomessán Sándor (cf. „Aradi Közlöny” din 20 XI)

La Arad:

Sectorul I: Președinte Armin Somló (evreu), vicepreședinte Ignat Silber.

Sectorul II: Președinte St. Blazkovics, vicepreședinte Morit Czlirom, Ernest Hanekker, Robert Roman.

Sectorul III: Președinte Mihail Czernoczki, vicepreședinte Ludovic Konczek, Paul Szász, secretar Leopold Sinberger.

Sectorul IV (Șega): președinte Maximilian Lantos (evreu), vice-

președinte Iosif Sampeck, Gantner, secretar Leopold Raumann. (Cf. „Aradi Közlöny” și „Erdélyi Hirlap” din 18 XI)

Alegerile au fost consfințite de secretarul general al organizației, Alfred Fränkel.

„Erdélyi Hirlap” din 20 Nov. relatează despre ultimul ceal organizat la partidul maghiar din Arad, și dă alături de 3—4 nume ungurești următoarele nume de organizatori: Serban Magda d-nele Liczko, Gantner, Butsko, Raumann, Tarak, Buchsbaum, și d-nii Gantner, Lantos (evreu) și Schampeck (cel de mai sus din comitetul din Șega, ortografiat de astă dată nemțește).

„Temesvári Hirlap” din 20 crt. publică o dare de seamă despre ciurul tineretului partidului maghiar din capitala Banatului. Sunt pomeniți: președintele secției culturale a partidului, Iosif Popovits, și conducătorul de cor Desideriu Braun.

Ungurii la Blaj

Precum am arătat, citând din „Brassoi Lapok”, în numărul al 3-lea al „Gazetei Antirevizioniste”, partidul maghiar și-a pus foarte serios ochii pe Blaj, căutând să facă acolo o colonie ungurească puternică.

Ziarul „Eenzék” dela Cluj relatează în numărul său din 20 Nov. crt., că ungurii din Blaj și-au sfîșit acum un clopot la biserica protestantă. Mai interesant decât faptul acesta, este comentariul lui:

„Pe cât de important rol istoric a jucat (sub stăpânirea ungurească) românimea de aici, tot

pe-atât de serioase se prezintă sub noua stăpânire semnele străduinței din viața maghiară a orașului”.

Să nu zeflemisim ci să luăm aminte!

Caricaturile presei budapestane

Ziua de 16 Nov. — a jubileului intrării regentului Horthy în Budapesta — a fost pentru Ungaria o zi a „păcii” și n'același timp a instigației rășboinice. În discursurile ce s'au rostit — și cari au indus în eroare și pe unii dela noi — s'a vorbit despre dorința Ungariei de-a servi pacea; în fapt însă, sărbătoarea regentului a fost o sărbătoare militaristă, cu toate exhibițiile câte le implică o asemenea festivitate.

S'a subliniat acest lucru cu toată prisosința în presa budapestană, și s'a subliniat până și prin clișeele publicate în ziare.

Astfel, a doua zi după serbare (17 Nov.), „Magyaraság” a publicat un desen cu legenda: „16 Nov. 1916: A inviat eternul soldat ungur”, reprezentând un soldat ungur în marș, un alt soldat, în opinci, deci valah, fugind dinaintea lui după ce și-a lăpădat steagul și arma, iar la orizont trei soldați ai celor trei state din Mica Înțelegere.

Curat sărbătoare a „păcii”!

Păstrați toate numerele „Gazetei Antirevizioniste” pentru colecție.

La numărul ultim din Decembrie — precum am făgăduit dintru început — vom anexa un sumar pe categorii al tuturor numerelor apărute.

O vorbă a regentului Horthy

Confratele R. Dianu a publicat în „Curentul” din 21 Nov. un articol de laude la adresa lui Horthy, în legătură cu discursul oarecum cumpătat rostit de regentul maghiar cu prilejul aniversării a 15-a a intrării sale în Budapesta.

Pornind dela o vorbă a regentului: că „mparte pe oameni în oameni cumsecade și n'oameni de ceilalți, autorul ne spune că dacă Ungaria nu-l avea pe Horthy, factor de pondere al politicii maghiare, revizionismul ar fi creat fără ungurești situații dintre cele mai dificile. Apoi, de încheiere, suntem lăsați să nădăjduim că factorul acesta de pondere al politicii ungurești va face până n'cele din urmă să vedem că e posibilă o împăcare între români și unguri.

Speranța confratelui Dianu e slab întemeiată. Nu-l nevoie să reținem decât ceea ce a reținut d-sa din cuvântarea regentului Horthy, ca să se înțeleagă că regentul ungurec a avut în acești 15 ani de frământare ungurească revizionistă un alt rol decât acela de „ponderator” ce i se atribue. A spus regentul Horthy, că împarte pe oameni în oameni cumsecade și n'oameni de ceilalți, și s'a văzut cum a făcut selecția: punând Ungaria la cheremul unora ieșiți numai din a doua categorie. A dat guvernul pe mâna unora cari au adus Ungaria depe-o bancă a acuzării pe alta: întâi pe chestia falsificării de franci francezi, apoi pe chestia atentatului dela Marsilia; a numit ministru de externe pe d. Kánya, despre care s'a arătat în parlamentul ungurec, că a făcut parte dintre pregătitorii războiului mondial și dintre falsificatorii de franci francezi; a numit prim-delegat al Ungariei la Liga Națiunilor pe ruda sa Eckhardt, care s'a lăudat în parlament că a trebuit să înteneze 30 de procese de calomnie, pentru că l-au acuzat că a făcut parte din banda falsificatorilor de franci; a numit ministru de justiție pe d. Lázár, care s'a lăudat la un banchet că a făcut o „panama” — vorba lui! — de 10 000 de franci elvețieni, în folosul Asociației Naționale Maghiare, adeacă a organizației care ține legătura cu ungurii din statele succesoare; a tolerat în fruntea poliției pe Nadasdy, iar acum în fruntea lui TESz pe Baross și Szórtsey, amestecați tustrei în afacerea falsificării de franci francezi; și mai mult decât atât, contele Somsich a acuzat Marțea trecută în parlament, că regentul se așează la braț cu falmoasa TESz, despre care interperatorul n'a spus decât atât, că la șperful dela căile ferate, dar lumea mai știe că-l condusă de doi inși cari au făcut parte din banda falsificatorilor de bancnote franceze, iar ziarele lugoslave au arătat în plus că-l amestecat în atentatul dela Marsilia.

S'ar putea cita și alte exemple, dar sunt prea de-ajuns ca să se vadă una din două: că regentul maghiar a fost foarte greșit când a „șfășat chestia cu oamenii cumsecade și cu „ceilalți”, — sau și

mai rău — că are un foarte greșit sistem de-a face categoriile de oameni. Despre ceol chestie să nici nu mai vorbim. Despre faptul că de 15 ani a mocrăția maghiară — înțeleg prin democrație altceva decât organizările de impostori politici — este impledecată jondarmere, să înceapă să se înfiripe.

A murit „Eugen Farczády”

Ziarele maghiare au vestit săptămâna aceasta încetarea vieții a unui preot protestant care a trecut la nemire într'un chip foarte penibil, prezentat de frate-său, într'un man cu enorm răsuneț, drept exemplu al decăderii morale preoților ungurești protestante.

Acei dintre cititori cari au văzut mărit puștelul literatură maghiară antebelică, au înțeles că-l vorbim de preotul Eugen Szabo, fratele marelui scriitor maghiar de origine românească Szabó Dezső.

Sub numele de Eugen Farczády, bietul Eugen Szabó a ajuns în literatura maghiară ca exemplu al celei mai urite decăderi tagmei preoțești ungurești, într'un roman care monopolizase înal de război atenția obștei maghiare în „Eisodori fau”, „Satul mălă depe fața pământului”. Firește, eroul senzaționalului roman a fost luat în brațe de toate bisericile ungurești și de toate organizațiile maghiare constituite; ceea ce, se știe, nu l-a putut fi decât o slăbă satisfacție, fiindcă cu cât era mai călduros apărut, cu atât trista lebritate și uritul zgomoal din jurul numelui său literar și a numelui său adevărat creștea cu promilându-l.

Afacerii acesteia l-a urmat ruptură între cei doi frați, ca pe noi nu ne interesează. Nu ne interesează de altfel nici înșăntarea iertatului Eugen Szabó, ci mai atât: documentul literar conștient-a rămas în legătură cu morala de-acum despre decăderea morală a preoților ungurești.

Fiindcă despre această dedere, mascată astăzi cu isprăvire irendentiste, vom avea adeseori prilejul să vorbim în cojoană acesteia.

Tempi possati!

„Magyaraság” din 17 Nov. publică în rubrica „De ici — colo” un articol în legătură lupta ce s'a dat între ungurii între sârbi din Ungaria pe chestia bisericii ortodoxe (afacerea Németh István). Gazeta budapestană acuză pe sârbi și n'spede pe vlădica lor Zubkovic dela Buda, că au stricat cu „zăzăile” lor o frățietate maghiară sârbească ideală. Dovadă: dulcea frățietate ce-a fost la Arad între sârbi și între unguri, și n'ce politice și în cele sociale.

„Magyaraság” uită — firește — să spună că vorbește despre renegați. Deasemenea uită jacă o cât de mică pomenire despre revenirea la mlață a aproape tuturor sârbilor din orașul Aradului.

Acțiunea Antirevizionistă

Marile demonstrații dela 1 și 2 Decembrie Adunările antirevizioniste din săptămâna aceasta

Marea zi a desrobirii dela 1 Decembrie va fi sărbătorită anul acesta sub auspiciile Ligii Revizioniste, în colaborare cu „Astra” și cu societățile culturale și patrio-ice locale.

În tot Ardealul s'au început pregătiri în vederea marilor prăznuri, organizându-se festivaluri urmate a doua Duminică, de adunări populare.

Va fi o generală manifestație a conștiinței românești, o demnă protestare în contra provocărilor revizionistului maghiar.

La Târgu-Mureș, Mediaș, Orăștie

Demonstrația ce se organizează în pseudo-capitala țării va fi urmată în ziua Duminică, 2 Decembrie, de o serbare națională și sericească înălțătoare: târ-sirea catedralei ortodoxe, prilejul aniversării a 16-a intrării trupelor românești în Târgu Mureșului.

La Mediaș se va desvêla a doua zi după comemorarea adunării dela Alba-Iulia, la Decembrie, un bust al tri-

bunului Axente Severu. Vor participa săteni din toate împrejurimile. Cuvântul de pomenire îl va rosti d. Horea Teculescu.

La Orăștie va avea loc în seara de 1 Decembrie un mare festival, iar a doua zi o adunare populară în piața Regina Maria.

Despre celelalte adunări și comemorări vom relata în numerele viitoare ale „Gazetei Antirevizioniste”.

Constituirea Ligii Anti-revizioniste la Arded

Săptămâna aceasta a avut loc constituirea Ligii Antirevizioniste în plasa săptămână Arded, la apelul d-lui deputat Flaviu Șuliu și al d-lui Nicolae Chișiu.

Adunarea constitutivă a fost prezidată de d. Flaviu Șuliu. În afară de d-sa au mai luat cuvântul d-nii prof. Vasile Scurtu, prim-pretor N. Chișiu și inv. Ioan Iermi din Solduba. S'a ales la

sfârșit următorul comitet: președinți de onoare d-nii: Cornel Daraban, protopop, dr. A. Mircea, notar public, dr. N. Chișiu, prim-pretor, și Gavril Gal, preot; președinte activ Leontin Ciula, preot în Beltiug, vicepreședinte d. dr. Dionisie Pop, medic în Arded, secretar I. Chiș și casier Ioan Giorgea, învățatori în Mădăras.

Marea adunare antirevizionistă dela Turda

Duminică s'a constituit la Turda, în cadrele unei emoționante adunări extrem de populare, comitetul județean al Ligii antirevizioniste, în prezența d-lor dr. Valer Pop, ministru de stat, dr. Ioan Lupaș, prof. univ., președintele Ligii Antirevizioniste din Ardeal, G. Lungulescu, secretarul general al comitetului central al Ligii și dr. Aurel Gociman, secretarul general al secțiilor ardelen.

La adunare au participat între alții d-nii Emil Lobonțiu, deputat, Laurențiu Oanea, senator, dr. T. Giurgiu, deputat, Ciuleanu, prefectul județului Turda, dr. V. Meșter, senator, dr. I. Pențiu, dr. Ghișoiu, prim-procuror, I. Colfescu, consilier de Curte, dr. I. Poja, judecător, dr. Augustin Rafiu decanul baroului, dr. M. Moldovan, președintele comisiei Interimare județene, dr. E. Chejanu, fost președinte, colonel V. Fodoreanu, I. Griff, director de fabrică, d-na Ecaterina Moldovan, președinta soc. „Crucea Roșie”, Leana colonel Fodoreanu, președinta soc. „Principalele Mircea”, G. Bozdog, președinta soc. Sf. Maria, L. Mureșanu, președinta soc. Femeile ortodoxe române, N. Liciu, directorul liceului de fete, P. Suciu, directorul liceului, Coriolan Săbău, preot, N. Nistor, insp. școlar, T. Băciu, directorul Băncii

Naționale, C. Cotișe, șeful poliției, dr. Aurel Gociman secretarul general al comitetului regional pentru Transilvania al Ligii antirevizioniste române, dr. I. Seracin, I. Murgău insp. gral farmaceutic, Popa președintele tribunalului, prof. Prodan, Biji ajutor de primar, dr. I. Maior, V. Părvu, dr. Galoș, ș. a.

Adunarea s'a deschis cu o cuvântare însuflețită a reputatului publicist Petre Suciu, directorul liceului din Turda. A vorbit apoi d. prof. dr. Ioan Lupaș, președintele comitetului regional pentru Transilvania, arătând progresele uriașe ce le-a făcut mișcarea antirevizionistă inițiată de d. Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul”, și înfățișând acțiunea disperată ce o duce revizionismul maghiar împotriva păcii. A comparat această disperată încercare ungurească și această luptă ce o duce Liga Antirevizionistă 'n contra revizionismului maghiar, cu lupta ce se spune 'n cronici că s'a încins noaptea pe câmpiile catalane între sufletele hunilor și-ale romanilor căzuți în timpul zilei. Tot așa ca pe câmpiile catalane, duhurile rele ale revizionismului maghiar au început după 'ncheierea păcii lupta împotriva orânduirilor tratatului dela Trianon, dar niciodată spiritul răului n'a

triumfat în contra dreptății divine, și nu va triumfa nici sub steagul revizionistilor dela Budapesta.

După d. prof. I. Lupaș a luat cuvântul d. ministru dr. Valeriu Pop, arătând aspectele revizionismului maghiar. Conferențiarul a arătat perseverența cu care caută maghiarii să facă atmosferă pretențiilor lor de reîntregire a Ungariei între granițele așa-zise milenare, apoi a demască campania ce se duce pe chestiunea tratamentului minorităților, arătând că se urmărește prin campania aceasta numai reîntregirea Ungariei așa-zise milenare.

D. ministru dr. V. Pop a analizat apoi principalele „argumente” ale revizionistilor: argumentul etnic, bazat pe falsurile statisticii maghiare, care n'a putut totuși ascunde realitatea că ungurii erau în minoritate în țara pe care-o stăpâneau, argumentul istoric, fals de asemenea, deoarece Ardealul n'a făcut parte din Ungaria decât dela dualism încoace, iar asupra celorlalte jignuri stăpânirea ungurească s'a extins după turci printr'o izbăvire realizată de alții, nu de unguri, apoi argumentul pe care le place așa de mult revizionistilor să-l trîmbițeze: că ei au salvat în decursul veacurilor cultura apuseană, argument pretențios și pe deantregul fals, pentru că în toate timpurile Ungaria a luptat în contra puhoaielor păgâne cu forțe neungurești, de cele mai culturi românești, iar așa-zisa cultură ungurească este fapta unor oameni în preponderanță nemaghiari.

Conferențiarul a 'ncheiat răspunzând obiecțiilor ce le aduce Ungaria tratamentului minoritar dela noi, arătând că o țară care a dat tratamentul minorităților pe mâna unui Apponyi, care are și azi sufragiu censitar și-i stăpânită și-azi de latifundiați, nu are dreptul să se facă avocatul minorităților, și mai cu seamă față de România, unde minoritățile au tratamentul cel mai favorabil din lume.

A mai vorbit apoi în numele comitetului central al Ligii Antirevizioniste d. G. Lungulescu, arătând într'o cuvântare entuziastă ce ne 'nvăță faptele istorice care se leagă de Turda, și cerând obștei românești solidaritate în fața atacurilor și a calomniilor revizionismului maghiar, cari vorbesc despre „barbarii” românești atunci când serviciile publice dela noi sunt pline de unguri, și când viața economică a statului e dominată și astăzi de dânsii.

La sfârșit au luat cuvântul dna colonel Fodoreanu, d. senator Laurențiu Oanea și d. prof. Suciu, care a dat citire unei însuflețite telegramme adresate dlui Stelian Popescu, președintele Ligii Antirevizioniste.

Adunarea a ales prin proclamație următorul comitet județean: președinte Petre Suciu,

Apelul Ligii Antirevizioniste pentru pomenirea lui Ioan Buteanu

La 25 Noembrie 1934 se stăfinește troita ridicată din inițiativa fericită a unor vrednici români pe malul Crișului Alb, în comuna Gurahont, pe locul unde a fost executat prin spânzurătoare, la 23 Mai 1849 marele tribun zărândan Ion Buteanu.

Astăzi, mai mult ca oricând, se cuvine ca toți cari purtăm în suflete dragostea acestei Români Mari, să ne aducem aminte de sacrificiul suprem al citorilor ei. Amintirea faptelor și cinstirea jertfei lor ne răscolește în suflete credința în veșnicia acestei Români, și ne luminează drumul victoriei, asupra criminaliei acțiuni revizioniste a urmașilor călăilor lui Ioan Buteanu și celorlalți tovorâși ai săi.

Liga antirevizionistă, organizația regională Arad, în ședința de

legației comitetului dela 9 Noembrie 1934 a hotărât să facă cunoscute faptele vitejești din cursul luptelor pentru libertate ale românilor din anii 1848/1849 cât și moartea de martir a lui Ioan Buteanu. Broșura „Pomenirea tribunului prefect Ioan Buteanu”, care se va distribui în mod gratuit membrilor Ligii Antirevizioniste, va arăta toate acestea, și va mai demonstra valoarea cuvântului „de onoare” al ungurilor. Ioan Buteanu avea „salvus conductus” dela Kossuth, și totuși a fost declarat prizonier și executat!

Liga Antirevizionistă adresează un stăruitor apel românilor din județul Arad — mai ales celor din comunele apropiate — și în special intelectualilor din orașul Arad, să ia parte la sărbătoarea cinstirii memoriei lui Ioan Buteanu, dela 25 Noembrie 1934, în Gurahont.

Un epilog al cazului Bleyer la justiție Iarăși tratamentul germanilor din Ungaria

E îndeobște cunoscută fapta ce s'a deslășuit în Ungaria acum un an și jumătate în contra lui Iacob Bleyer, președintele Asociației culturale a germanilor din țara ungurească, profesor universitar, fost ministru al naționalității lor, iar la sfârșit deputat guvernamental, — pentru că a cucerat să strige dela tribuna parlamentului că tratamentul ce li se aplică în Ungaria conaționalilor săi e mai mult decât sărbatic.

Bleyer a izbucnit cu intervenția sa să lilească pe însuși fostul prim-ministru Bethlen să scrie negru pe alb — la Rusali a fost anul — că tratamentul germanilor din Ungaria e 'ntradevăr barbar, dar de altă parte succesul acesta l-a costat catedrala și viața. Se știe ce demonstrații furibunde au făcut în contra lui studenții, încât a trebuit să fie poftit de colegiul facultății să-l la concediu nelimitat. Deasemenea se știe că nevastă-sa a fost palmuită și sculpată de studenții cari au mers

în lipsa lui să-l devasteze ca a Tortura aceasta asiatică l-a costat apoi pe Bleyer viața.

După moartea lui, un fost profesor universitar, dr. Ludovic Méhely, care e vestit în Ungaria ca teoretician al rasei maghiare puriste, a scris în revista rasistă „Cél” un articol de defăimări pentru care văduva lui Bleyer l-a dat pe Méhely în judecată.

Procesul s'a judecat la Budapesta zilele acestea, cu o mare asistență de studenți, cari au întrerupt mereu desbaterile manifestând.

Méhely s'a apărat spunând că d-na Bleyer n'are drept să-l dea în judecată, după ce soțul ei nu l-a tras la răspundere în timpul cât a fost în viață, deși și-atunci dânsul a răspândit printre germani pamflete în contra lui Bleyer. A repetat și la judecată că Bleyer a fost un trădător de patrie, deoarece lupta sa pentru așa zisele drepturi germane putea să lovească în integritatea țării. A cerut să lile admită probațiunea, și a citat ca martori pe dușmanii lui Bleyer: D. Frank, g-ral Szivás-Waldvogel, colonel Fr. Reményi, deputat Bajcsy Zsilinszky, dir. de liceu N. Gömbös (rudă a primului ministru), G. Steiner și pe generalul Dömjén, — cu toții svabi renegați.

Avocatul d-nei Bleyer, Franz Kussbach, a citat ca martori, între alții, pe Iullu Gömbös, pe contele Sigray, pe fostul prim-ministru Ștefan Bethlen, pe ministrul Homan, pe deputatul Milotay, pe fostul ministru și actualmente președinte impus al Asociației germanilor, Gustav Gratz, pe Tiberiu Eckhardt, etc.

S'a hotărât admiterea probațiunii, apoi procesul s'a amânat.

Abonamente:

Pe un an 160 lei
Pe șase luni 90 lei
Pentru autorități, instituțiuni, întreprinderi 600 lei.

Alte adunări antirevizioniste

Săptămâna aceasta s'a mai ținut o adunare antirevizionistă la Colentina (București), vorbind d-nii dr. Scorțeanu, Cristescu, Manolescu, Zulan, primarul de sector G. Stoica, N. Gheorghiu, secretarul general dela culte Stancu Brădișteanu, scriitorul Victor Bilciurescu, delegatul ziarului „Universul”, și par. Sachelarie.

O altă adunare s'a ținut la Grozăvești-Căramidari.

Ungaria pe banca acuzării

Demersul iugoslaviei la Liga Națiunilor

Ministrul de externe al iugoslaviei, d. Ieffici, a remis joi după-amiază secretariatului Societății Națiunilor nota iugoslaviei în chestia atentatului dela Marsilia, cerând ca în viitoarea sesiune geneveză, care se va întruni în Ianuarie, să se ia în discuție memoriul cu dovezi amănunțite și nedesmințibile ce va fi prezentat Ligii Națiunilor între timp.

România și Cehoslovacia s'au solidarizat cu demersul iugoslav, făcându-și cunoscută solidarizarea imediat după depunerea notei sârbești.

Demersul s'a făcut în înțelegere cu Franța, Rusia sovietică și Turcia, cari au luat o foarte energică atitudine în contra provocărilor maghiare. Anglia manifestă deasemenea o atitudine hotărâtă în contra turburătorilor păcii, dar a cerut o temporizare. Amânarea prezentării memoriului cu dovezile complicităților s'a întâmpnat din cauza aceasta.

Textul notei iugoslave

„Crima odioasă dela Marsilia, care a mișcat conștiința tuturor popoarelor civilizate, obligă guvernul iugoslav să sesizeze consiliul Societății Națiunilor de anumite aspecte deosebit de grave ale acestei afaceri, descoperite prin ancheta polițiilor mai multor state, și care sunt de natură să dăuneze bunelor înțelegeri și păcii dintre Iugoslavia și vecina ei Ungaria.

Prin comunicarea făcută consiliului Societății Națiunilor la 4 Iunie trecut, guvernul iugoslav a avut onoarea de a atrage atenția consiliului asupra mișcărilor criminale ale unor anumite elemente teroriste stabilite în Ungaria, și asupra concursului și complicității pe care aceste elemente le-au găsit pe lângă anumite

autorități ungare. Guvernul iugoslav, după ce a expus în ședința consiliului din 4 Iunie trecut complicitatea organelor ungare în această afacere, se declarase gata să reguleze prin negociațiuni directe situația în ansamblu la frontiera ungaro-iugoslavă, ferm convinsă că guvernul ungar, pus astfel în fața responsabilităților sale, ar lua măsurile necesare pentru a pune capăt sprijinului de care se bucurau elementele teroriste în Ungaria. Numai în acest spirit negociațiunile au fost angajate cu guvernul ungar și ele duseră la un acord semnat la Belgrad, la 21 Iulie trecut.

Autoritățile ungurești au sprijinit pe atentatori

Cu toate acestea, rezultatele anchetei dusă în urma asasinării Majestății Sale Regelui Alexandru al Iugoslaviei și a ministrului francez al afacerilor străine Louis Barthou, la Marsilia, au dovedit că aceste acte criminale AU FOST ORGANIZATE și EXECUTATE CU PARTICIPAREA ELEMENTELOR TERORISTE REFUGIATE ÎN UNGARIA, CARI AU CONTINUAT SĂ BENEFICIEZE ÎN ACEASTĂ ȚARĂ DE ACELEAȘI COMPLICITAȚII CA ȘI ÎN TRECUT, și NUMAI DATORITĂ ACESTEI COMPLICITAȚII ACTUL ODIOS DELA MARSILIA A PUTUT FI COMIS.

În adevăr, printre complicități asasinului se regăsesc teroriști cari au făcut deja obiectul plângerilor guver-

nului iugoslav pe lângă guvernul Ungariei, și, prin declarațiile lor, s'a stabilit că beneficiaseră nu numai de un azil în Ungaria, dar chiar că locuiseră în grup pe teritoriul ei până în ajunul atentatului. Rezultatele anchetei stabilesc într'un mod cu totul grav și evident responsabilitățile autorităților ungare pentru ajutorul și sprijinul acordat acțiunii teroriste a unor anumiți supuși iugoslavi emigrați. Printr'un memoriu detaliat guvernul iugoslav va procura consiliului toate datele și documentele de care dispune în această privință.

Se cere restabilirea justiției și moralității internaționale

Poporul iugoslav rănit în adâncul sentimentelor sale, crede că lumină completă trebuie făcută asupra circumstanțelor în care atentatul odios a fost preparat și executat. Marea durere a întregii națiuni iugoslave s'a transformat, ca urmare a faptelor menționate mai sus, într-o profundă indignare și într'un resentiment popular contra acelor cari au inspirat și favorizat executarea atentatului și care se găsesc în afara teritoriului național.

Dacă poporul iugoslav a putut să-și păstreze toată demnitatea și sângele rece în cruda încercare prin care trece, este pentru că păstrează încă încrederea în eficacitatea instituțiilor Societății Națiunilor, păzitoare a păcii și a moralității internaționale de care această pace depinde. Guvernul iugoslav, conștient de responsabilitatea lui internațională, dar și de datoria față de poporul lui, se vede obligat să se adreseze consiliului Societății Națiunilor pentru a

restabili încrederea în justiția și moralitatea internațională pe care tragicele evenimente dela Marsilia le-au sdruncinat.

Este absolut necesar ca răspunderile să fie denunțate înaintea celui mai înalt organ al comunității internaționale, căci n'ar putea să fie un mai mare pericol pentru pace și pentru bunele relații internaționale decât sentimentul nesatisfăcut al unui popor ce ar fi fost victimă, în persoana șefului său cel mai glorios, al unor acte criminale, a caror răspundere ar putea să scape dela o justă pedeapsă.

Inhăitarea Ungariei cu profesioniștii crimelor

În al doilea rând evenimentele dela Marsilia pun cu gravitate crescândă problema unor anumite metode de politică internațională inadmisibile nu numai față de Iugoslavia, dar chiar față de toată lumea civilizată. Nu e vorba de un asasinat politic, fapt al unui individ izolat, nici de un azil acordat emigranților politici.

Chestiunea care se pune este în realitate exercitiul și antrenamentul pe teritoriul unui stat străin a răufăcătorilor profesionali însărcinați să execute o serie de atentate și de asasinat într'un scop politic determinat. Înlesnirile și protecția de care s'au bucurat criminalii pe teritoriul ungar în tot timpul prepațiunilor lor lungi și minuoase sunt aproape de necrezut.

Dacă cei mai buni slujitori ai unei națiuni și susținătorii cel mai ferm ai păcii internaționale pot să fie uciși în îndeplinirea datoriilor lor de niște criminali organizați și instruiți în masă și care se bucură de bunăvoința și sprijinul autorităților unei țări străine, nici un guvern organizat nu mai este cu putință. În adevăr, o eră de anarhie și barbarie internațională s'ar deschide pentru lumea civilizată, eră în care bazele cele mai elementare ale păcii internaționale s'ar dărâma în mod inevitabil.

Pacea este grav amenințată

În fața gravității acelor fapte, guvernul iugoslav, îngrijorat de menținerea păcii și încrezător în autoritatea Societății Națiunilor, se vede obligat, invocând alineatul 2 din articolul 11 al Pactului, să sesizeze Consiliul de această situație care compromite într'un chip grav relațiile dintre Iugoslavia și Ungaria și care amenință să turbure pacea și buna înțelegere între națiuni.

Vaș fi foarte îndatorat, domnule secretar dacă ați binevoi să înscrisieți această chestiune la ordinea de zi a apropiatei sesiuni ordinare a Consiliului.

Sinuciderile în Ungaria

În „Pesti Hirlap” din 20 Nov. crt. s'a publicat un apel la autorități al d-nului Révai Izor, ca să dispună scoaterea sodei caustice din circulație, deoarece în fiecare an se sinucid în Ungaria peste 500 de oameni — populația unui sat — cu sodă caustică.

Săptămâna

În țară: Frământări în lumea politică, din pricina raportului comisiei parlamentare în chestia Skoda. Partidul național-țărănist acuză că se urmărește o răz-bunare politică. Guvernul tăgăduiește energic. Iar presa independentă se declară nemulțumită de rezultatele anchetei. D. Stelian Popescu a semnat în „Universul” un articol plin de amărăciune despre rezultatul ridicat la care s'a ajuns după atâtea cercetări și paracercefări.

Imprumutul extern înregistrează succese mulțumitoare. Totuși turneul de propagandă al ministrului de finanțe a desvelit lucruri deosebit de grave prin semnificația lor: la Timișoara, la Arad, marii fabricanți și marii comercianți încearcă să se scape de datoria ce o are față de țară punându-și angajații să semneze milioane în timp ce dâșii se eschivează. Fabrica de textile din Timișoara, întreprindere budapestană încurajată de guvernele românești cu tot felul de avantagii, e în fruntea acestor nerecunoscători, demascați săptămânal aceasta tocmă de-o gazetă centrifugă, de „Brassov Lapok.”

Altfel săptămâna internă a fost bogată în manifestări înălțătoare: la Jadani s'a făcut o frumoasă poezie menire cărturarului Martinovici-Roșu, la Timișoara și Lipova lui Vichentie Babeș, la Turda, Arded și în alte părți au avut loc mari demonstrații antirevizioniste, iar în capitala Bănatului un congres învățătoresc.

Săptămâna externă a fost foarte agitată, în așteptarea demersului iugoslav la Liga Națiunilor pe chestia atentatului dela Marsilia. S'a convenit să se sesizeze Liga printr'o notă în care să se ceară punerea chestiunii pe ordinea de zi a sesiunii din Ianuarie. Nota s'a prezentat joi, urmată de o solidarizare a României și Iugoslaviei, și acuză Ungaria în chipul cel mai hotărât. Prim-delegatul ungar, Tiberiu Eckhardt, a protestat. Firește. D. Gömbös a protestat deasemenea prin interviouri.

La Roma a fost o nouă vizită. A cancelarului Austriei. Ziarele engleze au arătat că ducele Mussolini a dat asigurări că Italia va porni război dacă cineva se atinge de independența Austriei. Presa maghiară a vorbit cu înflăcărare despre reînvierea alianței italo-austro-maghiare de dinaintea războiului. În schimb ziarul englez „Manchester Guardian” a adus o știre nostimă: de dragul unui ajutor financiar francez, Italia se va apropia totuși de Franța, deoarece are o datorie publică arșătoare de peste 100 de miliarde de lire.

Tot din motive economice interne Germania s'are arătat săptămâna aceasta foarte înțelegătoare față de francezi. Se anunță nemulțumiri interne la adresa lui Gôbbels și Gôring. Semnificativ: s'au intensificat adunările hitleriste cari nu au aprobare prealabilă.

La Paris atenția obștească e ațintită mereu asupra înarmărilor germane.

În America-sudică dăinue războiul între Paraguay și Bolivia.

Se anunță un nou conflict armat între japonezi și chinezi în legătură cu delimitarea frontierei.

O dovadă că Ungaria are serviciu militar obligatoriu

Ziarul „Uj Magyarşag” din 22 Nov. crt. publică o corespondență din Pécs (Cinci-Biserici) în care se arată că consiliul de război de acolo a condamnat la doi ani închisoare pe tânărul de lege nazariteană Felső Nandor, plugar din Tengelic, recrut al regimentului 8 de infanterie din Pécs, pentru că

a refuzat să prindă armă fiind oprit dela aceasta de legea sa.

Mai începe îndoială după această sentință, că Ungaria, oprită de tratatul de pace să țină altfel de armată decât de lefegii, a introdus serviciul militar obligatoriu?

Un ziar budapestan despre împrumutul intern

Cunoscutul publicist clujean Spectator (Nicolae Krenner, dela „Ellenzék”) se ocupă în noua sa corespondență din ziarul budapestan „Magyarşag” (n-rul din 17 XI. crt.) de împrumutul de înzestrare și de conversiune, arătând despre împrumut că-i foarte avantajos pentru subscribitori, și de aceea are

succesele cele mai mari, iar despre conversiune, pe care succursalele din Ardeal ale băncilor budapestene au refuzat s'o accepte — că pus în sfârșit capăt situației precare a creditului, știe că „meritul și gloria ei est la regelui, care i-a fost inițiatorul și care s'a preocupat de ea mereu.”